

Programma
**Voortijdig Schoolverlaten
en Jeugdwerkgelegenheid**
Regio Rijnmond

REGIONAAL PROGRAMMA

VSV/JWG Rijnmond 2026-2029

Samen werken aan perspectief voor jongeren

SAMEN ZETTEN WIJ DE VOLGENDE STAPPEN

Voorwoord

Samen werken aan perspectief voor jongeren

Iedere jongere verdient een kans om zich te ontwikkelen, een diploma te behalen waar dat mogelijk is en uiteindelijk een plek te vinden in onderwijs, werk en samenleving. Voor de meeste jongeren gaat die route goed. Voor een deel is extra ondersteuning nodig, juist op de momenten waarop zij overstappen, vastlopen of dreigen uit beeld te raken.

In Rijnmond doen we dat niet vanuit één organisatie en ook niet vanuit één systeem. Het voortgezet onderwijs, het mbo, het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en de internationale schakelklassen hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van jongeren. De Doorstroompunten zorgen dat jongeren zonder startkwalificatie niet uit beeld raken. De gemeentelijke afdeling Werk & Inkomen die de Participatiewet uitvoert is met de Wet van school naar duurzaam werk nadrukkelijker onderdeel geworden van dezelfde opgave: jongeren ondersteunen bij de stap naar duurzaam werk wanneer onderwijs alleen niet voldoende is.

Juist op de overgangen tussen deze organisaties kan het misgaan. Een jongere kan in de ene gemeente wonen, in een andere gemeente naar school gaan en ondersteuning nodig hebben van weer een andere organisatie. De werkelijkheid van jongeren houdt zich niet aan de grenzen van onze organisaties. Dat vraagt van ons dat we die grenzen niet laten bepalen welke ondersteuning een jongere krijgt.

Dit regionale programma is daarom meer dan een verzameling maatregelen. Het is een gezamenlijke afspraak over hoe we in Rijnmond willen werken. We investeren in preventie en begeleiding, maar ook in betere samenwerking tussen organisaties. We maken regionale afspraken over overdracht en regie. We kijken kritisch naar de effectiviteit van maatregelen die we financieren. En we betrekken jongeren zelf bij de vraag wat werkt en wat beter kan.

Daarbij kiezen we bewust niet voor één standaardroute. De jongere in het praktijkonderwijs heeft iets anders nodig dan een havigist die zonder diploma naar het mbo wil overstappen. Een jongere uit het VSO die ondersteuning nodig heeft richting werk, vraagt iets anders dan een mbo-student die dreigt uit te vallen. Een jongere die via een ISK (internationale schakelklas) het Nederlandse onderwijs binnenkomt, begint weer vanuit een andere positie. Gelijke kansen betekenen daarom niet dat alle jongeren hetzelfde krijgen, maar dat iedere jongere krijgt wat nodig is om een volgende stap te kunnen zetten.

Dat vraagt ook iets van onszelf. Iedere partner moet zijn eigen wettelijke en professionele verantwoordelijkheid nemen. Tegelijk moeten we bereid zijn over de grenzen van onze eigen organisatie heen te kijken. Samenwerking heeft pas waarde als de jongere daar iets van merkt: minder overdrachtsmomenten, duidelijkheid over wie aanspreekpunt is, ondersteuning die niet plotseling stopt en sneller een passende vervolgstap wanneer een route vastloopt.

De komende jaren willen we daarin verder komen. Niet door te veronderstellen dat alles wat we doen automatisch werkt, maar door te volgen, te evalueren en waar nodig bij te sturen. We willen weten welke jongeren we bereiken, wat de maatregelen opleveren en waar de samenwerking nog tekortschiet. Wat werkt, willen we versterken en waar mogelijk borgen. Wat onvoldoende werkt, gaan we verbeteren.

De kracht van Rijnmond zit in de breedte van het netwerk: scholen, mbo-instellingen, samenwerkingsverbanden, Doorstroompunten, gemeenten, Werk & Inkomen en vele andere partners die dagelijks met jongeren werken. Maar uiteindelijk gaat het niet om het netwerk zelf. Het gaat om wat dat netwerk voor jongeren mogelijk maakt.

Samen werken aan perspectief voor jongeren betekent voor ons: ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, maar nooit los van elkaar. Zodat jongeren niet tussen organisaties verdwijnen, maar verder kunnen.

Wethouder J. Postma

Contactgemeente namens
Doorstroompunt regio
Rijnmond

Wethouder M. Harika

Centrumgemeente namens
Arbeidsmarktregio Rijnmond

Voorzitter Albeda S. Fredriksz

Contactschool namens
onderwijs VO en MBO
Rijnmond

**Gemeente
Rotterdam**

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	4
1. De kern van het programma.....	5
2. De regio Rijnmond	8
3. Wat de regioanalyse ons leert	11
4. Verdiepend onderzoek: het was tijd om naar effectiviteit te kijken	16
5. De Wet van school naar duurzaam werk	20
6. Missie en inhoudelijke koers	23
7. Uitgangspunten voor de uitvoering	26
8. De vier programmalijnen	29
9. Van opgave naar uitvoering.....	32
10. Ketenpartnermaatregelen	34
11. Samenwerkingsmaatregelen	40
12. Van toekenning naar uitvoering	46
13. Regionale samenwerkingsafspraken	47
14. Governance van het regionale programma.....	51
15. Samenhang zonder vermenging	54
16. Jongerenparticipatie	55
17. Monitoring: weten wat er gebeurt	57
18. Evaluatie: leren, beoordelen en bijsturen	60
19. Inzet van externe expertise	61
20. Resultaten en verantwoording	62
21. Van informatie naar besluitvorming.....	63
22. Tot slot.....	64
Bronnen.....	65

1. De kern van het programma

De opdracht

De meeste jongeren vinden zelfstandig hun weg door het onderwijs en naar werk. Voor een deel van de jongeren lukt dat niet. Juist bij de overgang naar een andere opleiding of naar werk worden problemen die al langer spelen zichtbaar en urgent. Als organisaties op dat moment niet snel en in samenhang handelen, raakt een jongere uit beeld. Terugkeer naar onderwijs of aansluiting bij duurzaam werk wordt dan steeds moeilijker.

Dit programma richt zich op die momenten waarop de reguliere route niet vanzelf werkt. Onderwijsinstellingen, gemeenten (Doorstroompunten, Werk & Inkomen), samenwerkingsverbanden, werkgevers en maatschappelijke partners hebben ieder een eigen verantwoordelijkheid. De jongere heeft er echter niets aan wanneer die verantwoordelijkheden niet op elkaar aansluiten.

Daarom werken we in Rijnmond vanuit één centrale opgave:

Jongeren tijdig en passend ondersteunen bij het vinden én behouden van een plek in onderwijs, werk of een combinatie daarvan.

Onze missie

“We geven alle tieners en jonge volwassenen gelijke kansen. We zien en waarderen hun talenten en mogelijkheden. Samen met hen werken we aan hun ontwikkeling, zodat ze voor zichzelf kunnen zorgen en zelfstandig worden. Zo vinden ze hun plek in de maatschappij en kunnen ze ook iets terugdoen voor anderen.”

Deze missie is op 27 september 2024 vastgesteld. Voor dit programma betekent zij dat we niet alleen kijken naar het behalen van een diploma. Een diploma is belangrijk, maar geen eindpunt. Het gaat erom dat jongeren een route kunnen volgen die past bij hun mogelijkheden en dat zij zich blijven ontwikkelen richting zelfstandigheid.

Wat we met het programma doen

We financieren geen verzameling losse activiteiten. De inzet moet aantoonbaar bijdragen aan één of meer van de volgende opgaven:

- Voorkomen dat jongeren voortijdig uitvallen uit het onderwijs.
- Kwetsbare overstappen binnen het onderwijs beter organiseren.
- Jongeren begeleiden bij de overgang van onderwijs naar duurzaam werk.
- Jongeren bereiken die geen onderwijs volgen en niet werken.
- Samenwerking verbeteren op punten waar organisaties elkaar nodig hebben.

De centrale vraag is dus niet alleen welke organisatie formeel verantwoordelijk is. We moeten ook weten wat de jongere nodig heeft, wie daarop handelt en wanneer de regie overgaat. Dat ontslaat geen enkele partner van de eigen wettelijke taak. Het voorkomt wel dat jongeren de gevolgen dragen van onduidelijkheid tussen organisaties.

Voor wie is het programma bedoeld?

Het programma richt zich op jongeren tot 27 jaar voor wie de route door onderwijs en naar werk aantoonbaar kwetsbaar is. Het gaat onder meer om jongeren die:

- Risico lopen om uit het onderwijs te vallen.
- Zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten.
- Vastlopen bij de overgang naar een vervolgopleiding.
- Na hun opleiding niet zelfstandig duurzaam werk vinden of behouden.
- Geen onderwijs volgen en niet werken.
- Door problemen op meerdere leefgebieden extra ondersteuning nodig hebben.
- Afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs (PrO), voortgezet speciaal onderwijs (VSO), een internationale schakelklas (ISK) of het mbo. Binnen het mbo ligt de focus op studenten uit de entreeopleiding en niveau 2 en, waar nodig, op studenten uit niveau 3 en 4 die extra ondersteuning nodig hebben bij de overgang naar vervolgonderwijs of duurzaam werk. Deze groepen zijn niet homogeen. Voor de ene jongere is een kort advies of een warme overdracht voldoende. Een andere jongere heeft langere begeleiding, ondersteuning op meerdere leefgebieden of tijdelijk een andere leer-werkroute nodig. Het programma kiest daarom niet voor één standaardaanpak.

Wat jongeren ervan moeten merken

Het programma is pas geslaagd wanneer jongeren verschil merken in de praktijk. Zij moeten ervaren dat:

- Signalen eerder worden herkend en opgepakt.
- Zij niet bij iedere organisatie opnieuw hun hele verhaal hoeven te vertellen.
- Professionals weten wie welke ondersteuning kan bieden.
- Begeleiding niet wegvalt bij een overstap naar een andere school of organisatie.
- Terugkeer naar onderwijs mogelijk blijft, maar niet automatisch de enige route is.
- Werk niet alleen snel beschikbaar is, maar ook passend en duurzaam is.
- Heroriëntatie mogelijk is wanneer een eerdere keuze niet blijkt te passen.
- Hun ervaringen worden gebruikt om de aanpak te verbeteren.

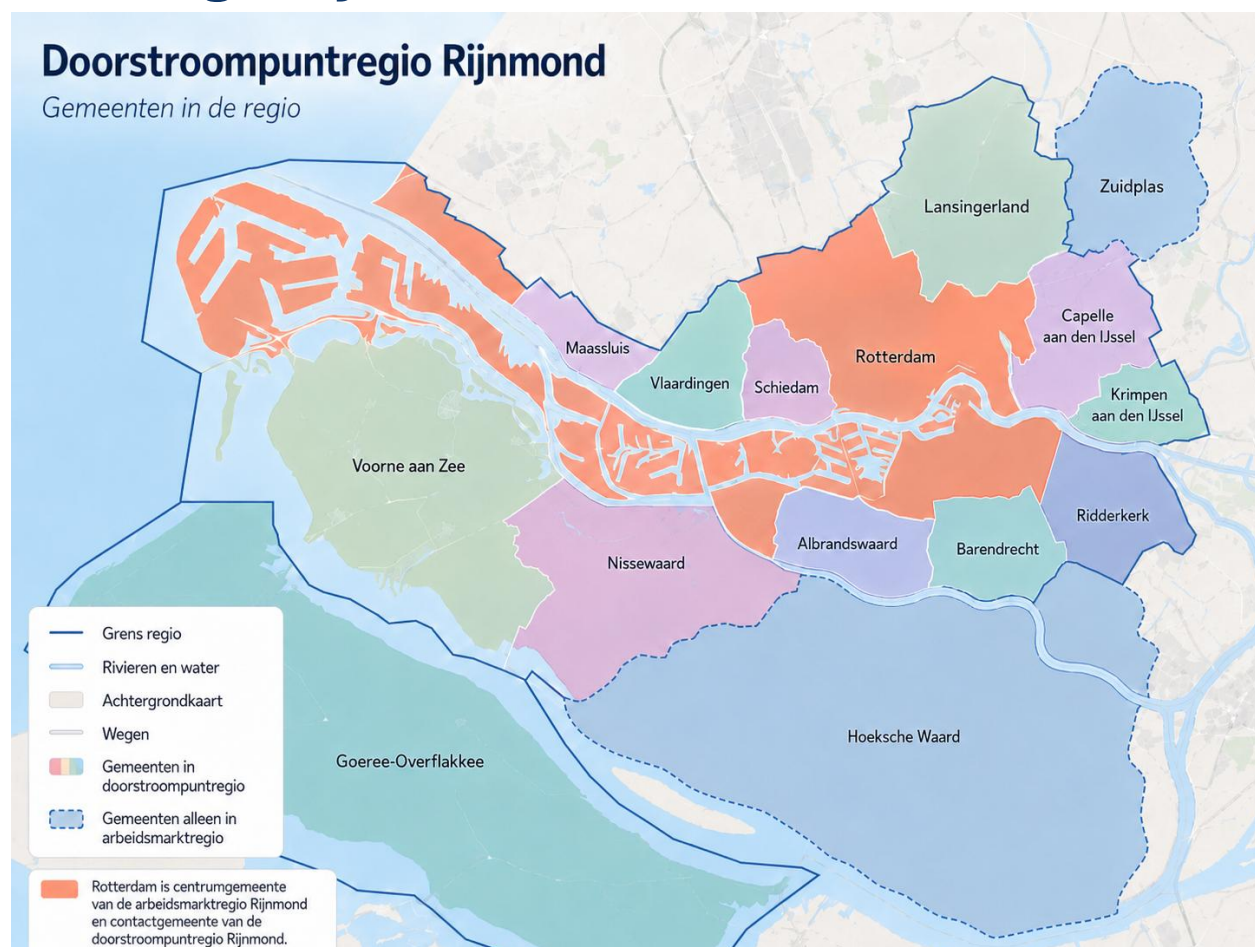
Eén programma, geen uniforme uitvoering

Rijnmond is te groot en te verschillend voor één identieke werkwijze in iedere gemeente, subregio en onderwijsinstelling. Volledige uniformering is daarom niet het doel. Vrijblijvendheid is dat evenmin.

We organiseren regionaal wat gezamenlijk moet worden geregeld: de uitgangspunten, de verdeling van verantwoordelijkheden, de basisafspraken over signalering en overdracht, monitoring, kennisdeling en besluitvorming. De uitvoering mag verschillen wanneer de doelgroep of lokale situatie daarom vraagt, maar moet voor jongeren en professionals wel herkenbaar en navolgbaar blijven.

De maatregelen in het programma hebben twee functies. Ketenpartnermaatregelen versterken de uitvoering binnen een afzonderlijke keten, boven op de reguliere wettelijke taak. Samenwerkingsmaatregelen richten zich op knelpunten die geen enkele partner alleen kan oplossen. Beide zijn nodig, maar om een andere reden. De regionale afspraken versterken de keten, ook op het gebied van de wettelijke taken van iedere afzonderlijke partner. Het biedt hierbij een solide basis waar iedere ketenpartner houvast aan heeft.

2. De regio Rijnmond

Twee regio-indelingen die niet samenvallen

Waar we in dit programma spreken over regio Rijnmond, bedoelen we in de eerste plaats de Doorstroompuntregio Rijnmond. Deze bestaat uit Rotterdam, Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Schiedam, Vlaardingen en Voorne aan Zee.

De arbeidsmarktregio Rijnmond heeft een andere begrenzing. Lansingerland hoort wel bij de Doorstroompuntregio, maar niet bij de arbeidsmarktregio. Hoeksche Waard en Zuidplas horen juist wel bij de arbeidsmarktregio en niet bij de Doorstroompuntregio. Dat verschil is niet administratief onbelangrijk. Het bepaalt welke gemeente of organisatie op welk moment aan zet is.

Belangrijk onderscheid

Rotterdam is contactgemeente voor de Doorstroompuntregio Rijnmond en centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. Bij maatregelen rond Werk & Inkomen, werkgeversdienstverlening en de overgang naar werk kan het geografische bereik daarom anders zijn dan bij de doorstroompunttaken.

Onderwijsstromen houden niet op bij de regiogrens

De regionale opgave kan niet één-op-één worden afgeleid uit het aantal jongeren dat in de regiogemeenten woont. Jongeren kiezen een opleiding op basis van aanbod, bereikbaarheid en voorkeur, niet op basis van de grenzen van een doorstroompunt- of arbeidsmarktregio.

Met name de mbo-instellingen in Rijnmond hebben een sterke bovenregionale functie. Ongeveer 24 procent van de jongeren die bij deze instellingen studeren, woont buiten de regio Rijnmond. Tegelijkertijd volgt ongeveer 6 procent van de jongeren die wél in de regiogemeenten woont onderwijs buiten Rijnmond. De instroom van buiten de regio is daarmee veel groter dan de uitstroom.

Dit betekent dat er geen één-op-één relatie bestaat tussen de gemeentelijke opdracht en de populatie van de onderwijsinstellingen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor hun inwoners, terwijl scholen verantwoordelijkheden hebben voor hun studenten, ongeacht waar die wonen. Een school kan dus begeleiding bieden aan een jongere voor wie een andere gemeente of een ander doorstroompunt verantwoordelijk is. Omgekeerd kan een regiogemeente verantwoordelijk zijn voor een jongere die buiten Rijnmond onderwijs volgt.

Juist bij uitval, nazorg, aanvullende loopbaanbegeleiding en de overgang naar Werk & Inkomen wordt deze mismatch zichtbaar. Zonder afspraken over overdracht over gemeente- en regiogrenzen heen ontstaat het risico dat niemand tijdig de regie neemt. De schaal van de onderwijsstromen maakt regionale samenwerking daarom niet alleen wenselijk, maar noodzakelijk.

Vier subregio's, verschillende omstandigheden

Binnen de Doorstroompuntregio werken gemeenten en onderwijsinstellingen samen in vier subregio's: Rotterdam, Nieuwe Waterweg Noord, Rijnmond Zuidoost en de Zuid-Hollandse Eilanden. De subregio's verschillen in schaal, bevolkingssamenstelling, onderwijsaanbod, bereikbaarheid en beschikbare ondersteuning.

Die verschillen hebben gevolgen voor de uitvoering. In Rotterdam is veel specialistisch aanbod aanwezig, maar zijn aantallen en uitvoeringslijnen groot en complex. In andere subregio's zijn lijnen vaak korter, maar is specialistisch aanbod minder dichtbij beschikbaar. Eén regionale afspraak kan daarom lokaal een andere uitvoeringsvorm vragen.

Een beroepsgerichte onderwijsregio

Rijnmond is bij uitstek een beroepsgerichte onderwijsregio. Vergeleken met regio's met een vergelijkbare bevolkingssamenstelling gaan relatief veel jongeren naar het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het vmbo en vervolgens het mbo. De doorstroom van vmbo-gemengd of theoretisch naar havo ligt lager dan in vergelijkbare regio's. Tegelijkertijd stromen relatief veel mbo-studenten door naar het hbo.

Het mbo vervult daarmee een belangrijke emancipatoire functie. Dat betekent niet dat een zo hoog mogelijk onderwijsniveau voor iedere jongere de beste uitkomst is. Een route is goed wanneer zij past bij de mogelijkheden van de jongere, ontwikkeling mogelijk maakt en een reëel perspectief biedt op zelfstandigheid en duurzaam werk.

Sociaal-economische verschillen bepalen mede de opgave

De verschillen tussen de regiogemeenten zijn groot. Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen kennen relatief veel sociaal-economische kwetsbaarheid. Gemeenten als Lansingerland en Barendrecht hebben een ander profiel. De regio als geheel kent een hoog aandeel huishoudens met een minimuminkomen.

Dat is relevant, omdat voortijdige schooluitval zelden één oorzaak heeft. Armoede, schulden, psychosociale problemen, instabiliteit thuis, gezondheid, taal en het opleidingsniveau van ouders kunnen elkaar versterken. Een vergelijking met alleen het landelijk gemiddelde zegt daarom te weinig. We moeten Rijnmond vergelijken met regio's met een vergelijkbare mate van stedelijkheid en kwetsbaarheid en vervolgens binnen Rijnmond kijken waar de opgave het zwaarst is.

Thuiszitten en voortijdig schoolverlaten zijn niet hetzelfde

Thuiszitters en voortijdig schoolverlaters worden regelmatig in één adem genoemd. Dat is inhoudelijk niet juist. De problematiek kan in elkaar overlopen, maar het gaat grotendeels om andere leeftijdsgroepen, een andere formele positie en een andere verantwoordelijkheid.

Een thuiszitter is een leer- of kwalificatieplichtige jongere die langdurig geen onderwijs volgt. Deze doelgroep is daarmee in beginsel jonger dan 18 jaar. De jongere kan nog bij een school ingeschreven staan en de school blijft dan verantwoordelijk voor het onderwijs en voor het vinden van een passende oplossing. Het samenwerkingsverband en de gemeente zijn betrokken vanuit passend onderwijs, leerplicht en waar nodig jeugdhulp of zorg.

Een voortijdig schoolverlater staat niet meer ingeschreven in het onderwijs en heeft geen startkwalificatie. Vanaf 1 januari 2026 loopt deze doelgroep van 12 tot 27 jaar. In de praktijk bestaat zij vooral uit jongeren van 18 jaar en ouder die uit het mbo zijn uitgevallen. Zij zijn niet meer leer- of kwalificatieplichtig. De opgave ligt daarom niet primair bij het herstellen van de bestaande schoolgang, maar bij het realiseren van een nieuwe passende route naar onderwijs, werk of een combinatie daarvan. Het doorstroompunt heeft hierin een centrale rol. Het verschil kan kort als volgt worden samengevat:

Bij thuiszitten is de jongere nog leer- of kwalificatieplichtig en staat herstel van onderwijsdeelname centraal. Bij VSV is de onderwijsinschrijving beëindigd en moet opnieuw een haalbare route naar onderwijs of werk worden opgebouwd.

Dat onderscheid is bestuurlijk relevant. Een thuiszitter kan niet zonder meer naar de VSV-aanpak worden doorgeschoven zolang de school nog verantwoordelijk is. Omgekeerd lost een aanpak die vooral is ingericht op passend onderwijs en jeugdhulp de vraag van een 20-jarige mbo-uitvaller niet vanzelf op.

De verbinding tussen beide aanpakken blijft wel nodig. Langdurig verzuim kan voorafgaan aan schooluitval. Daarom moeten school, samenwerkingsverband, leerplicht en doorstroompunt tijdig afspreken wie handelt en hoe begeleiding doorloopt wanneer een jongere de leeftijd van 18 jaar bereikt of uitgeschreven dreigt te worden. De overgang tussen verantwoordelijkheden mag geen moment worden waarop de jongere uit beeld raakt.

3. Wat de regioanalyse ons leert

De regioanalyse van LPBL uit mei 2024 is de inhoudelijke basis voor dit programma. De analyse combineert onderwijs- en arbeidsmarktgegevens met een inventarisatie van het bestaande aanbod en gesprekken met onderwijsinstellingen, gemeenten, doorstroompunten, Werk & Inkomen en andere regionale partners. De analyse geeft geen eenvoudig oordeel dat het in Rijnmond goed of slecht gaat. Zij laat zien waar de regio beter presteert dan op grond van de bevolkingssamenstelling verwacht mag worden, waar risico's worden onderschat en waar de samenwerking te weinig overzicht en sturing kent.

De cijfers vragen om duiding

Ten tijde van de regioanalyse bedroeg het percentage voortijdig schoolverlaters in Rijnmond 2,7 procent. In vergelijkbare regio's was dat 2,6 procent. Het verschil is klein en moet worden gezien tegen de achtergrond van de omvang van het beroepsonderwijs en de kwetsbaarheid van een deel van de jongerenpopulatie.

Bijna 90 procent van de voortijdig schoolverlaters kwam uit het mbo. Wanneer de resultaten per mbo-niveau worden vergeleken met vergelijkbare regio's, presteert Rijnmond gelijkwaardig of beter. Entree valt daarbij positief op. Ook het voortgezet onderwijs lijkt op basis van de reguliere VSV-cijfers relatief goed te presteren.

Die positieve uitkomsten zijn belangrijk, maar vertellen niet het hele verhaal. Een laag VSV-percentage in het voortgezet onderwijs kan samengaan met een stijging van de ongediplomeerde doorstroom naar het mbo. De jongere telt dan niet als voortijdig schoolverlater in het vo, maar loopt na een onvoldoende voorbereide overstap wel een groter risico op verkeerde plaatsing en latere uitval in het mbo.

Keuze voor het programma

We richten de inzet niet generiek op alle studenten of opleidingen. We investeren op overgangsmomenten en bij doelgroepen waar het risico aantoonbaar hoger is. Positieve resultaten moeten worden behouden, maar mogen geen reden zijn om verschoven risico's te onderschatten.

De ongediplomeerde doorstroom vraagt om regie

Na de regioanalyse is aanvullend onderzoek gedaan naar de ongediplomeerde doorstroom van vo naar mbo. Daaruit blijkt dat deze doorstroom sterk is gestegen. Dat is een serieus signaal, juist omdat de reguliere VSV-cijfers van het vo relatief gunstig zijn. Ongediplomeerde doorstroom is niet per definitie verkeerd. Voor een jongere die praktisch is ingesteld en vastloopt in het vo kan een eerdere overstap passend zijn. Het probleem ontstaat wanneer de afweging niet expliciet wordt gemaakt, alternatieven onvoldoende worden bekeken, informatie niet goed wordt overgedragen of het mbo te laat zicht krijgt op de ondersteuningsbehoefte.

De vraag is daarom niet alleen of een jongere zonder vo-diploma mag doorstromen. De vraag is of de gekozen route aantoonbaar passend is, wie de afweging maakt, welke informatie nodig is en hoe de begeleiding na de overstap wordt georganiseerd.

Keuze voor het programma

We investeren in overstapcoaching en in regionale regie op een zorgvuldige ongediplomeerde doorstroom. De inzet richt zich op de kwaliteit van de afweging, overdracht en ondersteuning, niet op het zonder meer blokkeren van deze route.

Veel aanbod is nog geen overzichtelijke aanpak

Rijnmond beschikt over veel ondersteuning binnen en buiten het onderwijs. Mbo-instellingen hebben studieloopbaanbegeleiding, ondersteuningsteams, schoolmaatschappelijk werk, financiële ondersteuning, taalondersteuning en specialistische begeleiding. Gemeenten en maatschappelijke organisaties bieden onder meer jongerenwerk, wijkteams, zorg, inkomensondersteuning, leerwerktrajecten en begeleiding naar werk.

Het knelpunt is dus niet alleen een tekort aan aanbod. Het aanbod is soms ook versnipperd. Professionals weten niet altijd welke voorziening beschikbaar is, voor wie deze bedoeld is en wat de resultaten zijn. Daardoor wordt soms gekozen voor een bekende aanpak, zonder dat duidelijk is of die voor deze jongere het meest passend en effectief is. Een nieuw initiatief is daarom niet automatisch de oplossing. Eerst moet duidelijk zijn welk probleem nog niet wordt opgelost, welk bestaand aanbod er al is en waarom aanvullende inzet nodig is.

Keuze voor het programma

We willen geen nieuwe projectencarrousel. We brengen het aanbod beter in beeld en volgen doelgroep, aanpak, bereik, kosten en resultaten. Nieuwe inzet moet aantoonbaar aanvullend zijn.

Regionale verschillen mogen niet leiden tot onduidelijkheid

De vier doorstroompuntsubregio's verschillen in werkwijze, prioriteiten en registratie. Ook de samenwerking tussen scholen, doorstroompunten en Werk & Inkomen is niet overal hetzelfde. Voor scholen is daardoor niet altijd duidelijk waar zij een jongere moeten melden, welke informatie nodig is en wie de melding vervolgens oppakt. Volledige uniformering is niet altijd haalbaar of wenselijk. Wel moeten de basisafspraken hetzelfde zijn. Een jongere of school mag niet afhankelijk zijn van toevallige kennis van lokale werkwijzen.

Keuze voor het programma

We maken regionale basisafspraken over bereikbaarheid, melding, overdracht, rollen, verantwoordelijkheden en monitoring. De lokale uitvoering kan verschillen, maar de keten moet herkenbaar en navolgbaar zijn.

Uitval is niet altijd blijvend, maar werk is niet automatisch duurzaam

Een jaar na uitval is een deel van de jongeren teruggekeerd naar onderwijs en een deel aan het werk. In de regio was 44 procent na één jaar nog steeds voortijdig schoolverlater. Voor Rotterdam ging het om 48 procent. Dat lag ongeveer op het niveau van vergelijkbare regio's. In sommige subregio's gaan relatief veel jongeren na uitval werken. Dat kan een passende route zijn. Het is echter niet voldoende om alleen vast te stellen dat een jongere werk heeft. We moeten ook weten of het werk duurzaam is, ontwikkelmogelijkheden biedt en voldoende perspectief geeft op economische zelfstandigheid.

Voor sommige jongeren is terugkeer naar voltijdonderwijs passend. Voor anderen is een BBL-route, praktijkleren of een combinatie van werken en leren realistischer. Het programma kiest daarom niet automatisch voor één uitkomst.

Keuze voor het programma

Het criterium is niet of iedere jongere terugkeert naar voltijdonderwijs, maar of de gekozen route duurzaam is en verdere ontwikkeling mogelijk maakt.

Ongediplomeerde doorstroom en ISK vragen om gerichte vervolgstappen

De ongediplomeerde doorstroom van vo naar mbo is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Uit aanvullend onderzoek blijkt dat dit niet één type jongere betreft. Voor sommige jongeren is de overstap zonder vo-diploma passend, voor anderen ontstaat zij vooral omdat de route in het vo is vastgelopen. De kwaliteit van de afweging en overdracht is daarom belangrijker dan het enkele feit dat een jongere zonder diploma overstapt.

ISK-leerlingen waren ten tijde van de regioanalyse in 2024 nog geen afzonderlijke doelgroep binnen de regionale opdracht. Inmiddels is de overgang van ISK naar mbo wel onderdeel van het programma. We beginnen daarbij niet opnieuw vanaf nul. De inzichten uit het bredere onderzoek naar ongediplomeerde doorstroom bieden al een belangrijke basis.

Keuze voor het programma

Van augustus 2026 tot augustus 2028 zetten we een ontwikkelregisseur in voor de ongediplomeerde doorstroom vo-mbo, inclusief ISK-mbo. De opdracht is om op basis van onderzoek en ervaringen uit de praktijk te bepalen welke regionale afspraken en welk afwegingskader nodig zijn en welke aanvullende afspraken specifiek voor ISK-mbo nodig zijn. Daarmee kiezen we niet vooraf voor een afzonderlijke ISK-aanpak. Eerst moet duidelijk zijn waar de opgaven samenvallen en waar zij daadwerkelijk verschillen.

Dé NEET-groep bestaat niet

Ongeveer één op de tien jongeren van 15 tot 27 jaar in Rijnmond volgde ten tijde van de regioanalyse geen onderwijs en had geen werk. In Rotterdam ging het om ongeveer één op de acht. Deze cijfers zijn hoog, maar zeggen nog niet welke ondersteuning nodig is. Een jongere die enkele weken tussen opleiding en werk zit, is iets anders dan een 25-jarige zonder startkwalificatie, inkomen of contact met instanties. Ook ziekte, een beperking, zorgtaken, schulden en problemen op andere leefgebieden kunnen een rol spelen. De NEET-groep is daarom geen doelgroep waarvoor één maatregel kan worden ontwikkeld. LPBL schatte in 2024 dat van bijna 20.000 NEET-jongeren ongeveer 6.000 al in beeld waren bij Werk & Inkomen, circa 7.000 zonder startkwalificatie onder de verantwoordelijkheid van de doorstroompunten vielen of zouden gaan vallen, ongeveer 1.000 uit PrO, VSO of entree kwamen en kwetsbaar waren zonder uitkering, circa 1.000 wel een startkwalificatie op niveau 2 hadden maar kwetsbaar waren op de arbeidsmarkt en ongeveer 6.000 waarschijnlijk slechts kortdurend NEET waren.

Meer zicht door landelijke data

In december 2025 is de NEET-doelgroep opgenomen in het landelijke dashboard VSV/JIKP. Daardoor kan de regio beter uitsplitsen naar onder meer inkomen, opleidingsniveau, leeftijd, startkwalificatie en uitkeringssituatie. Dat maakt het mogelijk om doelgroepen en verschillen tussen gemeenten scherper te onderscheiden.

Risicoscores helpen duiden, niet voorspellen

Het CBS publiceerde in september 2024 risicoscores voor voortijdig schoolverlaten per toenmalige RMC-regio en gemeente. Deze scores helpen om verschillen in aantallen en percentages te duiden en om te bepalen waar preventieve inzet het meest nodig is. Een risicoscore voorspelt niet welke individuele jongere zal uitvallen. Data kunnen de professionele afweging ondersteunen, maar niet

vervangen. Automatische selectie, etikettering of uitsluiting op basis van een risicoscore past niet bij dit programma.

Keuze voor het programma

We gebruiken landelijke dashboards, CBS-risicoscores, regionale registraties en signalen uit de uitvoering om de inzet gericht te maken. Data geven richting, maar zijn nooit zonder meer het oordeel over een individuele jongere.

Effectiviteit en borging moeten onderdeel zijn van de start

Binnen het vorige programma was niet altijd voldoende zicht op het *additionele* effect van maatregelen, de kosten per bereikte jongere en de verhouding tussen tijdelijke programmamiddelen en reguliere bekostiging. Daardoor ontstaat het risico dat tijdelijke maatregelen blijven bestaan zonder tijdige keuze over aanpassing, beëindiging of structurele borging.

Voor iedere maatregel moeten we daarom vooraf en tijdens de uitvoering antwoord kunnen geven op de volgende vragen:

- Welk probleem lossen we op?
- Voor welke jongeren is de maatregel bedoeld?
- Wat gebeurt er aanvullend op de reguliere wettelijke taken?
- Welke resultaten en effecten verwachten we?
- Wat kost de ondersteuning en wat levert zij op?
- Wat doen we wanneer de maatregel onvoldoende werkt?
- Wie neemt een effectieve aanpak uiteindelijk structureel over?

Monitoring is daarmee geen verantwoordingsactiviteit achteraf. Zij is nodig om tijdens de programmaperiode te kunnen besluiten over doorgaan, aanpassen, opschalen, afbouwen of borgen.

Keuze voor het programma

Deze vragen vormen de basis voor startgesprekken, monitorings- en evaluatiegesprekken en periodieke bestuurlijke besluitvorming.

Tot slot

Na afronding van de regioanalyse zijn nieuwe informatiebronnen in ontwikkeling gekomen. Een, voor het doel van ons programma interessante, daarbij is de Loopbaanmonitor MBO-studenten van de MBO Raad, OCW en CINOP. Deze monitor moet meer zicht geven op de route van studenten na uitstroom uit het mbo. Bij het opstellen van dit programma waren nog geen resultaten beschikbaar. Zodra die er zijn, willen we, waar mogelijk, de relevante uitkomsten gebruiken voor de verdere ontwikkeling en evaluatie van het programma. De gegevens worden beschikbaar gesteld aan de mbo-instellingen. Regionaal gebruik vraagt daarom om afspraken over het delen en duiden van geaggregeerde informatie.

4. Verdiepend onderzoek: het was tijd om naar effectiviteit te kijken

De regioanalyse uit 2024 liet zien waar de grootste opgaven liggen. Daarnaast was er een tweede aanleiding voor verdiepend onderzoek. Een aantal maatregelen, waaronder de VO-overstapcoach en Klas als Werkplaats, werd ook in de voorlopers van dit programma al jarenlang met substantiële bedragen gefinancierd. Daar waren goede redenen voor. Professionals en jongeren waren overwegend positief en de maatregelen sloten aan bij herkenbare problemen in de praktijk. Maar positieve ervaringen alleen zijn altijd niet voldoende om structurele inzet van publieke middelen te rechtvaardigen. Na jaren van financiering was het tijd om scherper te kijken naar:

- Welke jongeren daadwerkelijk worden bereikt.
- Onder welke voorwaarden de maatregel het meeste resultaat oplevert.
- Welke resultaten aannemelijk aan de inzet kunnen worden toegeschreven.
- Of de kosten in verhouding staan tot de maatschappelijke opbrengsten.
- Welke aanpassingen nodig zijn om de inzet doelgerichter te maken.
- Welke gegevens ontbreken om in de toekomst beter te kunnen sturen.

Daarom heeft de regio aanvullend onderzoek laten uitvoeren naar:

- De ongediplomeerde doorstroom van het voortgezet onderwijs naar het mbo.
- De maatschappelijke waarde van Klas als Werkplaats.
- De maatschappelijke waarde van de VO-overstapcoach.

Deze onderzoeken hadden niet hetzelfde doel. Het onderzoek naar de ongediplomeerde doorstroom moest een snelgroeiende regionale ontwikkeling beter verklaren en vertalen naar regionale keuzes. De maatschappelijke kosten-batenanalyses van Klas als Werkplaats en de VO-overstapcoach waren vooral bedoeld om bestaande, langdurig gefinancierde maatregelen kritischer te beoordelen.

De uitkomsten geven geen simpel oordeel in termen van ‘werkt wel’ of ‘werkt niet’. Zij laten zien dat effectiviteit sterk afhangt van doelgroepselectie, inrichting, taakafbakening, uitvoeringskwaliteit en monitoring. Dat is bestuurlijk relevanter dan een algemeen positief oordeel, omdat het rechtstreeks gevolgen heeft voor de manier waarop wij deze maatregelen in het nieuwe programma financieren en volgen.

Onderzoek ongediplomeerde doorstroom vo-mbo

Ongediplomeerde doorstroom vraagt om een bewuste afweging

Het aantal jongeren dat zonder vo-diploma naar het mbo overstapt, is sterk toegenomen. Tussen 2016 en 2024 steeg de ongediplomeerde doorstroom vanuit het vmbo van 154 naar 423 jongeren. Vanuit de havo nam deze stroom toe van 139 naar 306 jongeren. De stijging vanuit het vmbo is vanaf 2020 het meest consistent.

De cijfers vragen om aandacht, maar niet om de conclusie dat ongediplomeerde doorstroom per definitie verkeerd is. Jongeren die zonder vo-diploma instromen in mbo 2, 3 of 4 behalen op langere

termijn ongeveer even vaak een startkwalificatie als vergelijkbare jongeren die wel met een vo-diploma instromen. Jongeren die ongediplomeerd in mbo 2 starten, hebben gemiddeld wel meer tijd nodig om die startkwalificatie te behalen.

Het onderzoek laat bovendien zien dat de groep niet homogeen is. Voor sommige jongeren is de overstap naar het mbo een bewuste en passende keuze. Zij leren beter in de praktijk, hebben een duidelijk beroepsperspectief en voelen zich in het mbo meer gezien en gemotiveerd. Voor andere jongeren is het mbo vooral de laatste beschikbare uitweg nadat zij in het vo zijn vastgelopen. De opleiding wordt dan niet gekozen omdat deze inhoudelijk past, maar omdat de huidige schoolloopbaan niet verder kan. Juist in die situatie is het risico op een nieuwe mismatch groot. De entreeopleiding vraagt daarbij afzonderlijke aandacht. Voor een deel van de jonge instromers is het niveau onvoldoende passend en biedt de opleiding te weinig uitdaging. Instroom in entree mag daarom niet de automatische oplossing worden voor iedere jongere die zonder vo-diploma vertrekt.

Betekenis voor het programma

We sturen niet op het volledig stoppen van ongediplomeerde doorstroom. We sturen op een **zorgvuldige, uitlegbare en navolgbare afweging per jongere**.

Daarbij moet duidelijk zijn:

- Waarom voortzetting in het vo niet passend of haalbaar is.
- Waarom de gekozen mbo-opleiding wel passend wordt geacht.
- Of de jongere gemotiveerd is voor de specifieke opleiding en het beroep.
- Welke alternatieve routes zijn onderzocht.
- Welke ondersteuning tijdens en na de overstap nodig is.
- Wie verantwoordelijk is voor de overdracht en nazorg.
- Ongediplomeerde doorstroom is daarmee geen administratieve route tussen twee onderwijsinstellingen. Het is een inhoudelijke beslissing met gevolgen voor de verdere schoolloopbaan van de jongere.

MKBA Klas als Werkplaats

Klas als Werkplaats werkt vooral waar de ondersteuningsbehoefte groot is

Klas als Werkplaats brengt ondersteuning dicht bij de student en de klas. Een vaste professional kan eerder signaleren, een vertrouwensrelatie opbouwen, lichte ondersteuning bieden en snel schakelen wanneer andere hulp nodig is.

De maatschappelijke kosten-batenanalyse laat zien dat de inzet vooral maatschappelijk rendement kan opleveren in klassen met een hoog aandeel zichtbare én verborgen ondersteuningsbehoeften. In die klassen worden problemen eerder herkend, krijgen meer studenten passende hulp en kan escalatie worden voorkomen. In klassen waar weinig ondersteuningsbehoefte aanwezig is, is dezelfde intensieve inzet minder vanzelfsprekend doelmatig.

De persoonlijke relatie is daarbij geen bijkomstigheid, maar een voorwaarde. Een professional die alleen op afstand beschikbaar is, bereikt niet hetzelfde. De meerwaarde ontstaat juist doordat de

begeleider zichtbaar aanwezig, goed bereikbaar en bekend is bij studenten en docenten. De analyse maakt ook een beperking zichtbaar. Er zijn nog onvoldoende gegevens op klas- en studentniveau om harde uitspraken te doen over het precieze effect op voortijdig schoolverlaten, doorverwijzingen en de zwaarte van de problematiek. Positieve ervaringen van studenten en professionals zijn relevant, maar vervangen geen structurele monitoring.

Betekenis voor het programma

Klas als Werkplaats wordt niet zonder onderscheid in iedere klas ingezet. De inzet moet aansluiten bij:

- De verwachte ondersteuningsbehoefte in de klas.
- Het risico op verzuim en uitval.
- De beschikbaarheid van andere ondersteuning.
- De mogelijkheid om een vaste en vertrouwde professional aan de klas te verbinden.
- Goede samenwerking met docenten, studieloopbaanbegeleiders en externe partners.

We volgen niet alleen hoeveel uren of gesprekken worden ingezet, maar ook welke problemen worden gesignaleerd, welke ondersteuning wordt geboden, welke verwijzingen plaatsvinden en wat dit betekent voor aanwezigheid, studiesucces en uitval.

MKBA Overstapcoaching

Selectie en inrichting zijn doorslaggevend

De VO-overstapcoach ondersteunt jongeren bij studiekeuze, aanmelding, intake, warme overdracht en de eerste periode na de overstap. De maatregel kan daarmee voorkomen dat jongeren door praktische problemen, een verkeerde keuze of onvoldoende begeleiding al bij de start van het mbo vastlopen.

De maatschappelijke kosten-batenanalyse kon het werkelijke langetermijneffect nog niet direct vaststellen. Systematische gegevens over studiematch, switchgedrag en uitval van begeleide jongeren ontbreken. Daarom is berekend hoe groot het effect minimaal moet zijn om de kosten maatschappelijk te rechtvaardigen. De belangrijkste uitkomst is dat de manier waarop de maatregel wordt ingericht sterk bepalend is voor het mogelijke rendement. Een brede inzet zonder scherpe selectie lijkt toegankelijk, maar vergroot ook de kans dat capaciteit wordt besteed aan jongeren die met reguliere begeleiding geholpen hadden kunnen worden. Een overstapcoach die allerlei andere problemen overneemt, houdt bovendien minder tijd over voor de kern van de maatregel.

De maatregel heeft de grootste kans op effect wanneer:

- Jongeren met een aantoonbaar verhoogd risico gericht worden geselecteerd.
- De taken van de coach scherp zijn afgebakend.
- De coach zich richt op studiekeuze, aanmelding, intake, overdracht en nazorg.
- De samenwerking met vo en mbo goed is geregeld.
- Ook een route naar werk of gemeentelijke ondersteuning mogelijk is als onderwijs niet passend blijkt.

- De resultaten na de overstap structureel worden gevolgd.

De analyses per samenwerkingsverband laten zien dat één uitvoeringsmodel voor de hele regio niet vanzelfsprekend de beste oplossing is. Verschillen in doelgroep, schaal, organisatie en kosten doen ertoe. Dat vraagt om een gezamenlijke basis, maar ook om ruimte voor een inrichting die past bij de subregionale situatie.

Betekenis voor het programma

We blijven investeren in overstapcoaching, maar niet zonder voorwaarden. De maatregel moet aantoonbaar gericht zijn op jongeren die meer nodig hebben dan reguliere loopbaanoriëntatie of begeleiding door mentor en decaan. We volgen daarom ten minste:

- De reden voor aanmelding.
- De kenmerken van de bereikte doelgroep.
- De gekozen vervolgroute.
- Tijdige en volledige aanmelding.
- De ervaren studiematch.
- Switchgedrag en uitval in het eerste jaar.
- Overdracht naar werk of gemeentelijke ondersteuning.
- Verschillen in kosten en resultaten tussen de samenwerkingsverbanden.

De gezamenlijke les: gericht inzetten en beter volgen

De drie onderzoeken bevestigen dat intensieve ondersteuning maatschappelijke waarde kan hebben. Zij laten ook zien dat **meer inzet niet automatisch meer resultaat betekent**.

De opbrengst hangt steeds af van:

- Een heldere doelgroep.
- Een aantoonbaar probleem.
- Een scherpe taakafbakening.
- Goede samenwerking tussen betrokken organisaties.
- Een passende uitvoeringsvorm.
- Betrouwbare informatie over bereik en resultaat.
- Bereidheid om op basis van de uitkomsten bij te sturen.

Dat heeft consequenties voor dit programma. We financieren maatregelen niet alleen omdat professionals en jongeren er positieve ervaringen mee hebben. Die ervaringen tellen mee, maar moeten worden verbonden aan gegevens over bereik, uitvoering, uitkomsten en kosten. De onderzoeken bevestigen dat voortzetting van bestaande maatregelen niet vanzelfsprekend mag zijn alleen omdat zij bekend zijn, breed worden gewaardeerd of al lange tijd worden gefinancierd. Iedere maatregel moet opnieuw kunnen worden onderbouwd. Voor wie is de inzet bedoeld, welk probleem wordt opgelost, wat levert zij op en welke informatie hebben wij nodig om daarover een verantwoord besluit te nemen?

5. De Wet van school naar duurzaam werk

Van tijdelijke samenwerking naar een structurele opdracht

De Wet van school naar duurzaam werk is op 1 januari 2026 in werking getreden. De wet verbreedt de opdracht. Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten blijft belangrijk, maar is niet langer voldoende. Ook jongeren met een diploma kunnen vastlopen bij het vinden of behouden van werk. Voor een jongere zonder startkwalificatie kan werken en leren soms passender zijn dan directe terugkeer naar voltijdonderwijs.

De wet legt de verantwoordelijkheid niet bij één organisatie. Scholen, doorstroompunten en gemeenten houden ieder hun eigen wettelijke taak, maar moeten deze eerder en beter op elkaar aansluiten. De kern is dus niet dat er een volledig nieuw stelsel ontstaat. De kern is dat bestaande organisaties niet langer naast elkaar mogen handelen wanneer dezelfde jongere ondersteuning nodig heeft.

Het doel is niet alleen een diploma of een eerste baan, maar een duurzame vervolgstap.

Vier samenhangende veranderingen

1. Aanvullende loopbaanbegeleiding door scholen

Scholen voor praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en mbo-instellingen krijgen een grotere verantwoordelijkheid voor jongeren die ondersteuning nodig hebben bij de overgang naar vervolgonderwijs of werk. De begeleiding kan tijdens de opleiding beginnen en na uitstroom doorlopen.

Voor het mbo betekent dit dat begeleiding voor geselecteerde studenten niet automatisch stopt bij diplomering. De wet vraagt geen identieke begeleiding voor iedereen. Scholen moeten vooraf bepalen welke studenten een reëel risico lopen om zonder duurzame vervolgstap uit te stromen en welke aanvullende begeleiding daarvoor nodig is.

2. Uitbreiding van de taak van de doorstroompunten

Doorstroompunten begeleiden jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar naar onderwijs, werk of een combinatie van leren en werken. De uitbreiding betreft met name jongeren van 23 tot 27 jaar die soms al langere tijd buiten beeld zijn.

Deze jongeren kunnen niet met dezelfde werkwijze worden benaderd als iemand die recent uit het onderwijs is gevallen. Outreachend contact, goede analyse van de situatie, samenwerking met Werk & Inkomen en duidelijke procesregie zijn noodzakelijk.

3. Meer preventieve ondersteuning door gemeenten

Gemeenten krijgen meer ruimte en verantwoordelijkheid om jongeren tot 27 jaar preventief te ondersteunen, ook wanneer zij nog onderwijs volgen. Hierdoor kunnen instrumenten eerder worden ingezet wanneer duidelijk wordt dat de overgang naar werk zonder extra ondersteuning niet zal lukken.

Het kan gaan om ondersteuning bij een leerwerkplek, jobcoaching, begeleiding op de werkvloer, loonkostensubsidie, schuldhulpverlening of een leerwerktraject. Welke inzet passend is, hangt af van de jongere en van wat school al doet.

4. Verplichte regionale samenwerking

Iedere Doorstroompuntregio stelt voor 2026-2029 een regionaal programma op. Daarin worden de analyse, doelen, samenwerkingsafspraken, maatregelen, governance, monitoring en financiering in samenhang vastgelegd. Jaarlijks moet de regio laten zien wat is uitgevoerd, wat het oplevert en waar bijsturing nodig is.

Wettelijke taken en programmamiddelen zijn niet uitwisselbaar

Dit onderscheid is voor Rijnmond essentieel. Scholen, gemeenten en doorstroompunten moeten hun structurele wettelijke taken uit de reguliere bekostiging uitvoeren. Het regionale programma is niet bedoeld om die taken blijvend over te nemen.

Programmamiddelen zijn verdedigbaar wanneer zij tijdelijk aanvullende ontwikkeling mogelijk maken, een aantoonbaar regionaal knelpunt oplossen of samenwerking organiseren die geen enkele partner alleen kan realiseren. Het programma moet dus steeds kunnen uitleggen waarom een maatregel aanvullend is.

Een maatregel komt in beginsel alleen voor programmamiddelen in aanmerking wanneer zij:

- Een aantoonbaar regionaal probleem adresseert.
- Aanvullend is op de reguliere wettelijke taak.
- Organisatie- of gemeentegrenzen overstijgt, of aantoonbaar regionale meerwaarde heeft.
- Een duidelijke doelgroep en beoogd resultaat heeft.
- Meetbaar en bestuurbaar is.
- Evt. een realistisch perspectief biedt op borging of beëindiging.

Dit betekent ook dat een maatregel niet automatisch uit het programma wordt voortgezet omdat een organisatie aangeeft dat zij de inzet niet uit de eigen lumpsum of begroting kan betalen. Eerst moet duidelijk zijn wat tot de reguliere taak behoort, welke keuzes binnen de reguliere middelen mogelijk zijn en welk deel werkelijk aanvullend is.

Wat de wet concreet van Rijnmond vraagt

Voor Rijnmond betekent de wet dat bestaande samenwerking niet vrijblijvend kan blijven. De regio moet:

- Vastleggen wie op welk moment verantwoordelijk is en wanneer de regie overgaat.
- Afspraken maken over signalering, melding, warme overdracht en terugkoppeling.
- De samenwerking tussen onderwijs, doorstroompunten en Werk & Inkomen structureel organiseren.
- Een passende aanpak ontwikkelen voor jongeren van 23 tot 27 jaar zonder startkwalificatie.
- Jongeren met én zonder diploma ondersteunen richting duurzaam werk wanneer zij dit niet zelfstandig kunnen.
- Overdracht over gemeente-, subregio- en regiogrenzen heen beter organiseren.
- Resultaten, kosten en maatschappelijke effecten structureel volgen.
- Tijdig besluiten welke maatregelen worden aangepast, beëindigd of structureel geborgd.

De wet geeft daarmee geen toestemming om alles regionaal te maken. Wettelijke verantwoordelijkheden blijven waar zij horen. De regionale meerwaarde zit in het verbinden van die verantwoordelijkheden op de momenten waarop jongeren anders tussen organisaties kunnen uitvallen.

6. Missie en inhoudelijke koers

Onze missie

“We geven alle tieners en jonge volwassenen gelijke kansen. We zien en waarderen hun talenten en mogelijkheden. Samen met hen werken we aan hun ontwikkeling, zodat ze voor zichzelf kunnen zorgen en zelfstandig worden. Zo vinden ze hun plek in de maatschappij en kunnen ze ook iets terugdoen voor anderen.”

Deze missie is op 27 september 2024 bestuurlijk vastgesteld. Zij is richtinggevend voor het regionale programma VSV/JWG Rijnmond 2026-2029. De missie bepaalt niet alleen wat we willen bereiken, maar ook hoe we naar jongeren en naar de regionale opgave kijken.

Gelijke kansen vragen om verschil in ondersteuning

Jongeren starten niet vanuit dezelfde positie. Verschillen in thuissituatie, inkomen, gezondheid, taalvaardigheid, beperking, sociaal netwerk en schoolloopbaan werken direct door in hun kansen op onderwijs en werk. Gelijke kansen ontstaan daarom niet door iedere jongere hetzelfde aan te bieden. Zij vragen om gerichte ondersteuning waar dat nodig is en om terughoudendheid waar een jongere zelfstandig verder kan.

We kijken naar mogelijkheden, niet alleen naar risico's

Het programma is niet bedoeld om jongeren te labelen of problemen centraal te stellen. Het vertrekpunt is steeds: wat kan een jongere, wat wil een jongere en wat is nodig om een volgende stap mogelijk te maken? Risico's moeten we tijdig zien, maar zij mogen niet het volledige beeld van de jongere bepalen.

Onderwijs en werk zijn middelen, geen eindpunten

Een diploma is belangrijk, maar niet het enige resultaat dat telt. Ook plaatsing in werk is op zichzelf nog geen duurzaam resultaat. Het uiteindelijke doel is dat jongeren zelfstandig kunnen functioneren, in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en duurzaam kunnen deelnemen aan de samenleving. Voor de ene jongere loopt die route via een diploma, voor de andere via werken en leren, praktijkleren, begeleiding naar werk of een periode van heroriëntatie.

Geen afzonderlijke visie, wel een duidelijke koers

Voor het programma is geen afzonderlijke visie bestuurlijk vastgesteld. De koers volgt uit de missie, de regioanalyse, de Wet van school naar duurzaam werk en de keuzes die de regio vervolgens in het programma heeft gemaakt.

- We richten ons op overgangsmomenten waar jongeren vastlopen. De grootste risico's doen zich juist voor bij de overstap naar een andere opleiding, bij uitstroom uit het onderwijs en bij de overgang naar werk.
- We kiezen voor gerichte inzet. Niet iedere jongere heeft extra ondersteuning nodig, niet iedere jongere zonder onderwijs of werk is kwetsbaar en niet ieder knelpunt vraagt om een nieuwe maatregel.
- We onderscheiden wettelijke taken en aanvullende inzet. Programmamiddelen zijn niet bedoeld om reguliere taken van scholen, gemeenten of doorstroompunten structureel over te nemen.
- We sturen op een passende vervolgstap en niet alleen op snelle uitstroom. Een papieren oplossing die de jongere niet kan volhouden, is geen goed resultaat.
- We organiseren de samenwerking rond de jongere. De regio kent veel partners en verschillende bestuurlijke schaalniveaus; de jongere mag daar niet de rekening voor betalen.

Wat verstaan we onder een passende en duurzame route?

Een passende route sluit aan bij de mogelijkheden, omstandigheden en ontwikkelbehoefte van de jongere. Zij is uitvoerbaar, realistisch en biedt perspectief. Een duurzame route helpt de jongere niet alleen op korte termijn verder, maar verkleint ook het risico op nieuwe uitval.

- De route sluit aan bij het niveau, tempo en de belastbaarheid van de jongere.
- De route is realistisch in relatie tot de persoonlijke situatie.
- De route biedt ruimte voor ontwikkeling.
- De route is niet alleen op papier passend, maar ook in de praktijk vol te houden.

- De betrokken organisaties kunnen de begeleiding uitvoeren en goed overdragen.

Duurzaam betekent niet automatisch een vast contract. Passend betekent niet automatisch terugkeer naar voltijdonderwijs. De juiste route is de route die de jongere daadwerkelijk verder helpt.

De gezamenlijke opgave

Geen enkele organisatie kan deze opgave alleen dragen. Scholen, gemeenten, doorstroompunten, Werk & Inkomen en andere partners hebben ieder een eigen taak en verantwoordelijkheid. Die moeten herkenbaar blijven. Tegelijk ontstaan juist op de grensvlakken tussen organisaties de grootste risico's.

De gezamenlijke opgave is daarom tweeledig:

- Iedere organisatie voert haar eigen wettelijke en reguliere taak goed uit.
- De regio organiseert de aansluiting tussen die taken beter.

Dat is de reden waarom dit programma nodig is.

7. Uitgangspunten voor de uitvoering

De missie en inhoudelijke koers zijn alleen relevant als zij zichtbaar doorwerken in de uitvoering. Daarom gelden voor het hele programma dezelfde uitgangspunten. Zij zijn van toepassing op maatregelen, samenwerkingsafspraken, monitoring en bestuurlijke afwegingen.

De jongere is uitgangspunt, niet het systeem

In de uitvoering staat niet de logica van de organisatie centraal, maar de route van de jongere. Dat betekent niet dat iedere wens één op één kan worden gevolgd. De kernvraag is steeds: wat is hier de meest passende volgende stap en wie moet daarvoor aan zet zijn?

We handelen zo vroeg mogelijk, maar niet blind

Preventie is effectiever dan herstel. Hoe eerder signalen worden opgepakt, hoe groter de kans dat uitval kan worden voorkomen. Vroegsignalering is echter geen doel op zichzelf. Niet ieder signaal leidt tot uitval en niet iedere jongere met een verhoogd risico heeft intensieve ondersteuning nodig. Signalen worden daarom altijd gecombineerd met professionele afweging en kennis van de context.

We maken onderscheid in ondersteuningsbehoefte

De doelgroep van het programma is breed. De ondersteuningsbehoefte is dat niet. Sommige jongeren hebben genoeg aan informatie, een goed gesprek of een warme overdracht. Andere jongeren hebben langdurige begeleiding nodig, soms op meerdere leefgebieden. Zonder differentiatie raakt capaciteit versnipperd en krijgen juist de jongeren met de grootste opgave te weinig aandacht.

Onderwijs blijft waar mogelijk de basis

Zolang een jongere onderwijs volgt, organiseren we ondersteuning zo veel mogelijk in of rond de onderwijsomgeving. Dat verlaagt de drempel en houdt de verbinding met de opleiding in stand. Scholen hoeven niet alles zelf te doen. Juist bij problemen op meerdere leefgebieden zijn andere partners nodig. We voorkomen wel onnodige verwijzingen naar aparte voorzieningen als ondersteuning ook dicht bij school kan worden georganiseerd.

Ondersteuning en zorg sluiten aan op het onderwijs

Problemen met school staan zelden op zichzelf. Psychische klachten, schulden, problemen thuis, gezondheid, huisvesting, middelengebruik of onveiligheid kunnen rechtstreeks doorwerken in aanwezigheid, studiesucces en de overgang naar werk. Onderwijs kan deze problemen signaleren, maar kan en moet ze niet allemaal zelf oplossen.

De opdracht is daarom tweeledig:

- Scholen moeten signalen tijdig herkennen en binnen hun eigen ondersteuningsstructuur oppakken.
- Gemeenten, wijkteams, zorg- en welzijnspartners moeten snel kunnen aansluiten wanneer ondersteuning buiten het onderwijs nodig is.

Dat klinkt vanzelfsprekend, maar is het in de praktijk niet. Scholen hebben te maken met verschillende gemeenten, wijkteams en werkwijzen. Jongeren wonen bovendien niet altijd in de gemeente waar zij onderwijs volgen. Zonder duidelijke afspraken leidt dat tot vertraging, onduidelijkheid over verantwoordelijkheden en jongeren die opnieuw hun verhaal moeten vertellen. We kiezen daarom voor een regionale basis, zonder de lokale verantwoordelijkheid over te nemen. Het programma financiert geen reguliere jeugdhulp, gezondheidszorg of gemeentelijke ondersteuning. Het versterkt wel waar mogelijk de aansluiting tussen deze voorzieningen en het onderwijs, juist waar bestaande verantwoordelijkheden niet vanzelf op elkaar aansluiten.

Bundeling van Krachten

Het regionale netwerk **Bundeling van Krachten** vormt hiervoor een belangrijke infrastructuur. In dit netwerk werken mbo-instellingen, gemeenten, wijkteams en andere betrokken partners samen rond ondersteuning en hulp in de school. Het netwerk komt drie keer per jaar bijeen en organiseert daarnaast twee regionale kennisdelingsbijeenkomsten per jaar. Ook professionals uit het vo worden daarbij betrokken. Het netwerk wordt vanuit het regionale programma ondersteund.

Werk is alleen een goede uitkomst als het ook houdbaar is

Een jongere snel naar werk begeleiden is niet automatisch een succes. Werk zonder begeleiding, perspectief of ontwikkelmogelijkheden kan op korte termijn uitstroom opleveren, maar op langere termijn tot nieuwe uitval leiden. De regio kijkt daarom niet alleen naar plaatsing, maar ook naar behoud, ontwikkeling en de mogelijkheid om leren en werken te combineren.

Regionaal waar nodig, lokaal waar logisch

Rijnmond is geen homogene regio. Problematiek, voorzieningen en uitvoeringspraktijk verschillen per gemeente, subregio en instelling. Niet alles hoeft daarom volledig uniform te worden georganiseerd. Dat is geen argument voor vrijblijvendheid. Regionale afspraken zijn nodig waar jongeren en organisaties over grenzen heen met elkaar te maken hebben. Lokale verschillen moeten uitlegbaar zijn en mogen niet botsen met de regionale basisafspraken.

Programmamiddelen zijn aanvullend

Het programma is geen alternatief financieringskanaal voor reguliere taken. Iedere maatregel moet duidelijk maken welk probleem wordt opgelost, voor welke jongeren, waarom reguliere inzet onvoldoende is, wat de extra inzet oplevert en wie een werkzame aanpak uiteindelijk borgt. Als die vragen niet overtuigend kunnen worden beantwoord, is er reden om de inzet aan te passen of niet te financieren.

We werken datagedreven, maar niet datadominant

De regio beschikt over steeds meer gegevens. Die helpen om doelgroepen, verschillen tussen subregio's en het bereik van maatregelen beter in beeld te brengen. Data zijn een hulpmiddel voor analyse en sturing, geen vervanging van professioneel oordeel. Zij kunnen een risico aanwijzen, maar niet bepalen wat voor een individuele jongere de juiste stap is.

Jongerenparticipatie moet zichtbaar effect hebben

Jongerenparticipatie moet merkbaar doorwerken in de inhoud van het programma en in de inrichting van maatregelen. Jongeren worden niet alleen geraadpleegd. We maken zichtbaar wat met hun inbreng is gedaan. Participatie zonder aantoonbaar gevolg tast de geloofwaardigheid van het programma aan.

We leren en sturen bij

De programmaperiode duurt vier jaar. Dat is lang genoeg om te ontwikkelen en te leren, maar ook lang genoeg om verkeerde keuzes te lang te laten doorlopen. Monitoring en evaluatie gaan daarom niet alleen over aantallen deelnemers en activiteiten, maar ook over bereik, kwaliteit, effectiviteit, kosten, uitvoerbaarheid en borging. Een maatregel die niet werkt, wordt aangepast of beëindigd. Een maatregel die wel werkt, vraagt tijdig een besluit over voortzetting of inbedding.

8. De vier programmaliijnen

De regioanalyse, de wettelijke opdracht en de bestuurlijke keuzes zijn vertaald naar vier programmaliijnen. Deze liijnen brengen ordening aan en maken duidelijk op welke opgaven de regio inzet. Zij zijn geen losse sporen. Veel maatregelen raken meerdere liijnen tegelijk. Toch is het nodig om per liijn de hoofdopgave scherp te benoemen.

Programmalijn 1: voorkomen van voortijdig schoolverlaten

De kern van de opgave

Voortijdig schoolverlaten ontstaat meestal niet plotseling. Vaak is er al langer sprake van verzuim, motivatieverlies, problemen thuis, een verkeerde opleidingskeuze, een vastgelopen overstap of een stapeling van factoren. De regio wil uitval daarom niet pas aanpakken op het moment dat een jongere wordt uitgeschreven.

De sterke toename van de ongediplomeerde doorstroom van vo naar mbo laat bovendien zien dat een deel van het risico zich verplaatst. Formeel is er dan niet altijd direct sprake van uitval, maar inhoudelijk kan de overstap wel kwetsbaar zijn.

Waar zetten we op in?

- Begeleiding bij kwetsbare overstappen.
- Tijdige signalering binnen het mbo.
- Preventieve inzet van het doorstroompunt.
- Betere overdracht tussen vo, vso, mbo en andere partners.
- Extra aandacht voor groepen en routes met een verhoogd risico.

Doel

Jongeren vallen niet onnodig uit. Een overstap vindt alleen plaats als deze goed is voorbereid, passend is en waar nodig wordt ondersteund.

Programmalijn 2: duurzame overgang van onderwijs naar werk

De kern van de opgave

Een diploma is belangrijk, maar niet altijd voldoende. Een deel van de jongeren kan de stap naar werk niet zelfstandig zetten of heeft extra ondersteuning nodig om werk te vinden en te behouden. Dat geldt in het bijzonder voor jongeren uit PrO, vso, entree en mbo-niveau 2 en voor jongeren met een beperking of andere kwetsbaarheden.

De regio wil voorkomen dat begeleiding stopt op het moment dat een jongere school verlaat, terwijl de overgang naar werk dan juist begint.

Waar zetten we op in?

- Betere aansluiting tussen onderwijs en Werk & Inkomen.
- Vroegtijdige inzet van gemeentelijke instrumenten.
- Begeleiding naar werk, leerwerktrajecten en praktijkleren.
- Nazorg en ondersteuning bij het behoud van werk.
- Routes waarin werken en leren gecombineerd kunnen worden.

Doel

Jongeren stromen niet alleen uit, maar kunnen duurzaam verder. De route is houdbaar, biedt perspectief en bevat ondersteuning waar dat nodig is.

Programmalijn 3: ondersteuning van jongeren met meervoudige problematiek

De kern van de opgave

Een deel van de jongeren heeft te maken met problemen die niet binnen één domein kunnen worden opgelost. Schulden, mentale problemen, instabiel wonen, armoede, gezinsproblematiek, taalbelemmeringen of een beperking werken rechtstreeks door in onderwijsdeelname en arbeidskansen.

Juist deze jongeren lopen het grootste risico om tussen systemen uit te vallen. Dat vraagt niet alleen om extra inzet, maar vooral om samenhangende inzet.

Waar zetten we op in?

- Ondersteuning in of dicht bij de onderwijsomgeving.
- Integrale begeleiding bij complexe problematiek.
- Tijdelijke voorzieningen voor stabilisatie en heroriëntatie.
- Outreachende inzet voor jongeren die niet meer in beeld zijn.
- Betere samenwerking tussen onderwijs, hulpverlening, gemeenten en doorstroompunten.

Doel

Jongeren blijven niet rondcirkelen tussen loketten, maar krijgen een samenhangende route richting onderwijs, werk of een andere passende vorm van participatie.

De verbinding met zorg en ondersteuning krijgt regionaal vorm via Bundeling van Krachten. Dit netwerk verbindt de ondersteuningsstructuren van scholen met gemeenten, wijkteams en andere partners. Het doel is niet om verantwoordelijkheden samen te voegen, maar om te zorgen dat zij op het juiste moment op elkaar aansluiten. De regionale afspraken over signalering, triage, overdracht en terugkoppeling worden vanuit dit netwerk verder ontwikkeld en in de praktijk getoetst.

Programmalijn 4: versterken van regionale samenwerking en professionalisering

De kern van de opgave

Rijnmond beschikt over veel kennis, inzet en voorzieningen. Het probleem is niet zelden dat die onvoldoende op elkaar aansluiten. Verschillen in werkwijze, verantwoordelijkheden, bereikbaarheid, registratie en interpretatie van taken maken de samenwerking kwetsbaar.

Jongeren wonen, leren en werken bovendien over gemeente- en regiogrenzen heen. Heldere samenwerkingsafspraken, gemeenschappelijke taal en professionele afstemming zijn daarom geen bijzaak, maar een voorwaarde voor een werkend programma.

Waar zetten we op in?

- Regionale samenwerkingsafspraken tussen ketenpartners.
- Duidelijke regie en overdracht op overgangsmomenten.
- Kennisdeling en gezamenlijke professionalisering.
- Ontwikkelregie op knelpunten die meerdere organisaties raken.
- Monitoring, evaluatie en gezamenlijk leren.

Doel

De regio is niet afhankelijk van incidentele samenwerking of individuele contacten, maar ontwikkelt een stevigere en herkenbare uitvoeringspraktijk.

De samenhang tussen de programmalijnen

De programmalijnen vullen elkaar aan. Preventie zonder goede samenwerking loopt vast. Begeleiding naar werk zonder aandacht voor meervoudige problematiek is vaak te smal. Integrale ondersteuning zonder zicht op onderwijs of werk schiet zijn doel voorbij. En samenwerking zonder inhoudelijke focus blijft bestuurlijk.

- Programmalijn 1 richt zich op het voorkomen van uitval.
- Programmalijn 2 richt zich op de overgang naar duurzaam werk.
- Programmalijn 3 richt zich op jongeren met de zwaarste of meest complexe ondersteuningsbehoefte.
- Programmalijn 4 zorgt dat de andere drie lijnen in de praktijk beter kunnen functioneren.

Daarom heeft de regio niet gekozen voor alleen losse maatregelen. Het programma moet zorgen voor gerichte inzet én voor een betere regionale uitvoeringsstructuur.

9. Van opgave naar uitvoering

De regioanalyse laat zien waar jongeren uitvallen, welke overgangen kwetsbaar zijn en waar verantwoordelijkheden onvoldoende op elkaar aansluiten. De missie en programmalijnen geven richting. In dit onderdeel maken we concreet welke aanvullende inzet de regio financiert en waarom.

We financieren geen verzameling losse activiteiten. Iedere maatregel moet een aantoonbare regionale opgave aanpakken, een duidelijke doelgroep hebben en iets toevoegen aan wat scholen, gemeenten en doorstroompunten al vanuit hun reguliere of wettelijke taak doen.

De maatregelen bestaan uit twee delen:

- Een kern van ketenpartnermaatregelen. Deze maatregelen versterken de uitvoering binnen de afzonderlijke ketens.
- Een flexibele schil van samenwerkingsmaatregelen. Deze maatregelen richten zich op opgaven die geen enkele partner alleen kan oplossen.

Die tweedeling is inhoudelijk. Bij een ketenpartnermaatregel ligt de uitvoering bij één categorie ketenpartners. Bij een samenwerkingsmaatregel is juist de gezamenlijke uitvoering onderdeel van de aanpak en van het resultaat.

Wanneer zetten we programmamiddelen in?

De wettelijke en reguliere taken zijn steeds het vertrekpunt. Het programma neemt die taken niet over en is ook geen structurele oplossing voor tekorten in de eigen organisatie. Voor iedere maatregel moet daarom helder zijn waarom aanvullende regionale financiering nodig is. We financieren een maatregel alleen als deze:

- Aansluit bij een aantoonbare regionale opgave.
- Een duidelijk afgebakende doelgroep bereikt.
- Aanvullend is op de wettelijke en reguliere taak.
- Uitvoerbaar en bestuurbaar is.
- Resultaten oplevert die gevolgd en beoordeeld kunnen worden.
- Samenwerking of samenhang versterkt waar dat nodig is.
- Een realistisch perspectief biedt op borging, overdracht of beëindiging.

Aanvullend betekent niet automatisch méér van hetzelfde. Het kan gaan om intensievere begeleiding, eerdere inzet, een outreachende werkwijze, specialistische expertise of regionale coördinatie. Maar het programma financiert alleen die plus. De basis blijft de verantwoordelijkheid van de uitvoerende organisatie.

Een vaste kern en een flexibele schil

De ketenpartnermaatregelen vormen de kern van het programma. Zij sluiten rechtstreeks aan op de verantwoordelijkheden van vo, mbo, Werk & Inkomen en de doorstroompunten. De ontwikkelregisseur ongediplomeerde doorstroom vo-mbo en ISK-mbo vormt daarop één tijdelijke uitzondering: deze opdracht is voor twee jaar toegekend om een regionale werkwijze te ontwikkelen. De samenwerkingsmaatregelen vormen de flexibele schil. De meeste zijn voor twee jaar toegekend. Dat is bewust. Na twee jaar moet duidelijk zijn of de doelgroep wordt bereikt, of de samenwerking werkt en of voortzetting of borging gerechtvaardigd is. START en Nieuwe Energie Bouw & Techniek zijn voor vier jaar toegekend, omdat voor deze maatregelen al bij de start een langere uitvoeringsperiode nodig en verantwoord werd geacht.

Monitoring is onderdeel van de sturing

Een subsidietoekenning is geen eindpunt. Het programmateam blijft gedurende de uitvoering volgen of de maatregel doet wat is afgesproken en of bijsturing nodig is.

- Met de samenwerkingsmaatregelen voeren we tweemaal per jaar een evaluatie- en monitoringsgesprek.
- Met de ketenpartnermaatregelen voeren we eenmaal per jaar een evaluatie- en monitoringsgesprek.

We bespreken in die gesprekken niet alleen aantallen en activiteiten. Ook bereik, kwaliteit, samenwerking, uitvoerbaarheid, financiën, risico's en borging komen aan de orde. Een maatregel die onvoldoende werkt, moet worden aangepast. Een maatregel die aantoonbaar werkt, vraagt tijdig een besluit over voortzetting of structurele inbedding.

10. Ketenpartnermaatregelen

De ketenpartnermaatregelen worden uitgevoerd door één categorie ketenpartners. Zij versterken de uitvoering binnen de eigen keten, maar altijd in relatie tot de regionale opgave. Het programma financiert dus niet de volledige dienstverlening van een school, gemeente of doorstroompunt. Het financiert de aanvullende inzet die nodig is om jongeren eerder, intensiever of beter in samenhang te ondersteunen.

De plus kan bestaan uit:

- Intensievere begeleiding voor een afgebakende groep jongeren.
- Eerdere of meer outreachende inzet.
- Extra expertise in of rond het onderwijs.
- Regionale afstemming en kwaliteitsontwikkeling.
- Het ontwikkelen en invoeren van een nieuwe werkwijze.
- Een betere verbinding met andere ketenpartners.

De acht ketenpartnermaatregelen

1. VO-overstapcoach

Uitvoerder: de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs.

Wat financieren we?

De inzet van overstapcoaches voor jongeren die extra ondersteuning nodig hebben bij de overstap van vo of vso naar het mbo. De coach ondersteunt bij de voorbereiding, de keuze voor een vervolgroute, de overdracht en, waar nodig, de eerste periode in het mbo.

Waarom financieren we dit?

De overgang naar het mbo is voor een deel van de jongeren kwetsbaar. De schaal, zelfstandigheid en werkwijze verschillen sterk van het voortgezet onderwijs. Zonder extra begeleiding bestaat het risico dat jongeren niet aankomen, verkeerd worden geplaatst of kort na de overstap uitvallen.

Waarom is dit aanvullend?

Loopbaanoriëntatie en een zorgvuldige overdracht behoren tot de reguliere taak van scholen. De overstapcoach is bedoeld voor jongeren voor wie die reguliere begeleiding niet voldoende is. De begeleiding is intensiever, school overstijgend en kan tijdelijk doorlopen over de grens tussen vo en mbo.

2. Ontwikkelregisseur ongediplomeerde doorstroom vo-mbo en ISK-mbo

Uitvoerder: een regionaal ontwikkelregisseur, samen met vo, mbo, ISK-scholen, samenwerkingsverbanden, gemeenten, leerplicht en doorstroompunten.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Een tijdelijke regionale ontwikkelopdracht van augustus 2026 tot augustus 2028. De ontwikkelregisseur brengt de doelgroep scherper in beeld en ontwikkelt regionale afspraken over kwaliteit, monitoring, overdracht en samenwerking. De opdracht omvat zowel de ongediplomeerde doorstroom van vo naar mbo als de overgang van ISK naar mbo.

Waarom financieren we dit?

De ongediplomeerde doorstroom naar het mbo is sterk toegenomen. Niet iedere overstap zonder diploma is ongewenst, maar de afweging, voorbereiding en overdracht moeten wel aantoonbaar zorgvuldig zijn. Voor de overgang van ISK naar mbo ontbreekt nog een volledig regionaal beeld en een gedeelde werkwijze.

Waarom is dit aanvullend?

De afzonderlijke organisaties zijn verantwoordelijk voor onderwijs, toelating, begeleiding, leerplicht en doorstroom. Geen van hen is vanzelfsprekend verantwoordelijk voor één regionaal kwaliteitskader. De ontwikkelregisseur vervult tijdelijk die organiserende rol en moet de uitkomsten overdraagbaar maken aan de ketenpartners.

3. Preventie van voortijdig schoolverlaten door tijdig signaleren in het mbo

Uitvoerder: de mbo-instellingen.

Wat financieren we?

Aanvullende inzet om studenten met een verhoogd risico op uitval eerder te herkennen en sneller passende begeleiding te bieden. De uitwerking kan per instelling verschillen, maar moet aansluiten op de regionale doelen en monitoring.

Waarom financieren we dit?

Het grootste deel van de voortijdig schoolverlaters in Rijnmond valt uit het mbo. De resultaten zijn op onderdelen gunstig in vergelijking met soortgelijke regio's, maar de absolute aantallen blijven hoog. Wachten tot uitschrijving betekent vaak dat het beste moment voor ondersteuning al voorbij is.

Waarom is dit aanvullend?

Studieloopbaanbegeleiding, verzuimbeleid en basisondersteuning horen bij de reguliere taak van het mbo. De programmamiddelen zijn bestemd voor gerichte extra inzet bij verhoogd risico, een betere opvolging van signalen en de verbinding met specialistische ondersteuning. Zij zijn niet bedoeld als algemene uitbreiding van de formatie.

4. Klas als Werkplaats

Uitvoerder: de mbo-instellingen.

Wat financieren we?

Ondersteuning en hulpverlening in of direct rond de klas. Studenten met problemen op meerdere leefgebieden kunnen daardoor snel en laagdrempelig hulp krijgen, zonder eerst verschillende externe loketten te moeten doorlopen.

Waarom financieren we dit?

Een deel van de studenten valt niet uit door een onderwijsinhoudelijk probleem alleen. Schulden, mentale problemen en instabiliteit thuis werken rechtstreeks door in aanwezigheid en studiesucces. Wanneer hulp pas buiten school beschikbaar komt, is de drempel vaak te hoog en komt ondersteuning te laat.

Waarom is dit aanvullend?

Het mbo is verantwoordelijk voor onderwijs en studentenbegeleiding, maar niet voor alle specialistische hulpverlening. Klas als Werkplaats brengt aanvullende expertise de school in. De programmamiddelen financieren de verbinding tussen onderwijs en hulpverlening, niet de volledige reguliere ondersteuningsstructuur.

5. Outreachende benadering en begeleiding door Werk & Inkomen

Uitvoerder: de afdelingen Werk & Inkomen van de gemeenten.

Wat financieren we?

Extra capaciteit en werkwijzen om jongeren actief te benaderen en te begeleiden naar onderwijs, werk, een leerwerktraject of passende ondersteuning. De inzet richt zich nadrukkelijk ook op jongeren die zich niet zelfstandig bij de gemeente melden.

Waarom financieren we dit?

De reguliere dienstverlening bereikt vooral jongeren die zelf een uitkering of ondersteuning aanvragen. Juist jongeren met een grotere afstand tot onderwijs en werk melden zich niet altijd. Zonder actieve benadering blijven zij buiten beeld.

Waarom is dit aanvullend?

Gemeenten hebben wettelijke taken bij arbeidsinschakeling en ondersteuning. De plus zit in het eerder en actief benaderen, intensiever begeleiden en samenwerken met onderwijs en doorstroompunten, ook voordat of zonder dat een jongere een reguliere aanvraag doet.

6. Kennisdelen en samenwerken door de doorstroompunten

Uitvoerder: de doorstroompunten in regio Rijnmond.

Wat financieren we?

De versterking van de samenwerking tussen de vier doorstroompuntsubregio's en de verbetering van de relatie met onderwijs en gemeenten. Het gaat om kennisdeling, regionale afstemming, gezamenlijke werkwijzen en een herkenbaarder aanspreekpunt voor scholen en partners.

Waarom financieren we dit?

De doorstroompunten werken vanuit verschillende subregio's, organisaties en registratiesystemen. Jongeren volgen bovendien vaak onderwijs buiten hun woonplaats of subregio. Zonder duidelijke regionale afspraken kunnen verantwoordelijkheden en overdrachten onnodig onduidelijk worden.

Waarom is dit aanvullend?

Iedere subregio voert de eigen wettelijke taak uit. Regionale harmonisering, gezamenlijke kennisontwikkeling en betere overdracht tussen subregio's komen niet vanzelf uit die afzonderlijke uitvoering voort. Het programma financiert deze regionale plus.

Specifieke maatregel voor Rotterdam: één ingang en gezamenlijke triage

Binnen maatregel 6 ontwikkelt Rotterdam een gezamenlijke toegang voor scholen waarin Leerplicht, het Doorstroompunt en Werk & Inkomen/Jongerenloket nauwer samenwerken. Doel is jongeren sneller bij passende ondersteuning te krijgen en het aantal overdrachtsmomenten te verminderen.

De inzet bestaat uit gezamenlijke triage, outreachende aanwezigheid op vo-, pro-, vso- en mbo-scholen, betere werkafspraken en een warme overdracht voor jongeren die buiten de eigen subregio of regio wonen. Een nulmeting en procesmonitoring maken zichtbaar of de werkwijze daadwerkelijk verbetert.

De maatregel richt zich mede op jongeren die niet vanzelfsprekend binnen de bestaande Rotterdamse uitvoering vallen, zoals jongeren die in Rotterdam naar school gaan maar elders wonen, NEET-jongeren en jongeren met een startkwalificatie die ondersteuning richting duurzaam werk nodig hebben.

Rotterdam neemt geen wettelijke taken van andere gemeenten of doorstroompunten over. Als contactgemeente, centrumgemeente en grootste onderwijsstad ontwikkelt en deelt Rotterdam werkwijzen die ook regionaal bruikbaar kunnen zijn.

Waarom aanvullend? De reguliere taken blijven ongewijzigd. De programmamiddelen financieren de extra ontwikkeling van gezamenlijke triage, outreach op scholen, procesharmonisatie, monitoring en overdracht over gemeente- en subregiogrenzen.

7. Preventieve inzet van de doorstroompunten

Uitvoerder: de doorstroompunten in regio Rijnmond.

Wat financieren we?

De eerdere betrokkenheid van doorstroomcoaches bij jongeren die nog onderwijs volgen, maar een verhoogd risico hebben om uit te vallen. De inzet wordt met scholen afgestemd en richt zich op situaties waarin de reguliere begeleiding onvoldoende resultaat heeft.

Waarom financieren we dit?

Wanneer het doorstroompunt pas na uitschrijving wordt betrokken, kan een jongere al langere tijd afwezig of uit beeld zijn. Eerdere betrokkenheid kan uitval voorkomen of zorgen voor een beter voorbereide vervolgstap.

Waarom is dit aanvullend?

De klassieke doorstroompunttaak richt zich op jongeren zonder startkwalificatie die niet meer staan ingeschreven. Preventieve inzet tijdens de inschrijving gaat verder. De school houdt daarom de regio en de inzet moet scherp worden afgebakend.

8. Inzet voor de NEET-doelgroep

Uitvoerder: de doorstroompunten in regio Rijnmond.

Wat financieren we?

Outreaching en intensievere inzet voor jongeren zonder startkwalificatie van 23 tot 27 jaar die geen onderwijs volgen en niet werken. Het gaat om vinden, benaderen, motiveren en begeleiden naar onderwijs, werk of passende ondersteuning.

Waarom financieren we dit?

De uitbreiding van de doelgroep brengt jongeren in beeld die soms al jaren geen contact meer hebben met onderwijs of gemeenten. De groep is niet homogeen. Een deel vindt zelfstandig een route, een ander deel kampt met langdurige inactiviteit en problemen op meerdere leefgebieden. De nieuwe dashboardgegevens maken een gerichtere benadering mogelijk.

Waarom is dit aanvullend?

Het begeleiden van jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar is sinds 2026 een wettelijke taak. De programmamiddelen zijn bedoeld voor de ontwikkel- en intensiveringsfase: een effectieve outreachende aanpak, samenwerking met Werk & Inkomen en extra inzet voor jongeren die moeilijk bereikbaar zijn. De wettelijke basis moet uiteindelijk uit de structurele middelen worden uitgevoerd.

Ketenpartnermaatregelen 2026-2029

Programma VSV/JWG regio Rijnmond

Looptijd

Maatregel 2 loopt 2 jaar: augustus 2026 t/m augustus 2028.

Maatregel 1 en 3 t/m 8 lopen mee in de programmaperiode t/m eind 2029.

1

1. VO-overstapcoach

Ketenpartner	SWV VO
Betekenis	Begeleidt jongeren bij een kwetsbare overstap van vo of vso naar mbo en helpt uitval voorkomen.
Regiobudget	€ 567.112 per jaar + € 250.000 eenmalig in 2026

2

2. Ontwikkelregisseur ongediplomeerde doorstroom VO-MBO en ISK-MBO

Ketenpartner	VO, MBO, ISK-scholen, gemeenten, leerplicht en doorstroompunten
Betekenis	Brengt regionale afspraken, kwaliteitskaders, monitoring en samenwerking op orde voor ongediplomeerde doorstroom en de overstap van ISK naar mbo.
Regiobudget	€ 200.000 per jaar, 2 jaar (totaal € 400.000, aug. 2026 - aug. 2028)

3

3. MBO: preventie VSV door tijdig signaleren

Ketenpartner	MBO-instellingen
Betekenis	Zet in op vroege signalering van risico's, zodat studenten sneller passende ondersteuning krijgen.
Regiobudget	€ 2.247.307 per jaar + € 125.000 eenmalig in 2026

4

4. Klas als Werkplaats

Ketenpartner	MBO-instellingen
Betekenis	Verbindt onderwijs en ondersteuning in en rond de klas voor jongeren met meervoudige problematiek.
Regiobudget	€ 2.247.307 per jaar + € 125.000 eenmalig in 2026

5

5. Outreachende benadering en begeleiding van W&I

Ketenpartner	W&I gemeenten
Betekenis	Benadert jongeren actief en begeleidt hen naar onderwijs, werk of passende ondersteuning.
Regiobudget	€ 787.655 per jaar

6

6. Doorstroompunt: kennisdelen en samenwerken

Ketenpartner	Doorstroompunten regio Rijnmond
Betekenis	Versterkt regionale samenwerking, kennisdeling en afstemming in de aanpak van jongeren.
Regiobudget	€ 552.650 per jaar

7

7. Doorstroompunt: preventieve inzet

Ketenpartner	Doorstroompunten regio Rijnmond
Betekenis	Zet het doorstroompunt eerder en preventief in om uitval en langdurige uit beeld raken te voorkomen.
Regiobudget	€ 117.500 per jaar

8

8. NEET-doelgroep

Ketenpartner	Doorstroompunten regio Rijnmond
Betekenis	Biedt intensieve inzet voor jongeren zonder onderwijs en zonder werk, om hen weer in beeld en in beweging te krijgen.
Regiobudget	€ 117.500 per jaar

Regiobudget = middelen voor de regio Rijnmond.

11. Samenwerkingsmaatregelen

Samenwerkingsmaatregelen zijn nodig waar de opgave niet binnen één wettelijke taak past. Zij brengen onderwijs, gemeenten, werkgevers en ondersteuning rond een gedeelde doelgroep samen. De samenwerking is daarbij geen randvoorwaarde op papier, maar onderdeel van de maatregel en van het resultaat.

De regio beschikt al over veel aanbod. Het probleem is daarom niet altijd dat er niets is. Het probleem is soms dat routes versnipperd zijn, toegang verschilt, verantwoordelijkheden onduidelijk blijven of de overdracht tussen organisaties niet werkt. De samenwerkingsmaatregelen moeten juist daar verschil maken.

We verwachten van deze maatregelen dat zij:

- Een kwetsbare overgang verbeteren.
- Onderwijs, gemeenten, werkgevers of ondersteuning aantoonbaar verbinden.
- Voorkomen dat jongeren bij overdracht uit beeld raken.
- Een gezamenlijke werkwijze ontwikkelen die overdraagbaar is.
- Duidelijk maken welke partner op welk moment verantwoordelijk is.
- Een resultaat opleveren dat niet door één organisatie alleen bereikt kan worden.

Looptijd en beslismoment

Acht van de tien samenwerkingsmaatregelen zijn voor twee jaar toegekend. Na die periode volgt geen automatische verlenging. De regio beoordeelt dan of de maatregel de juiste doelgroep bereikt, of de samenwerking daadwerkelijk werkt en of voortzetting, aanpassing, borging of beëindiging aan de orde is.

START en Nieuwe Energie Bouw & Techniek zijn voor vier jaar toegekend. Ook voor deze maatregelen blijft tussentijdse monitoring nodig. Een langere toekenning betekent niet dat bijsturing achterwege kan blijven.

De tien samenwerkingsmaatregelen

1. Nieuwe Energie Bouw & Techniek

Uitvoerder: een samenwerkingsverband van onderwijs, gemeenten en werkgevers in bouw en techniek.

Looptijd: 4 jaar

Wat financieren we?

Een praktische ontwikkelroute waarin jongeren zich kunnen oriënteren, vaardigheden ontwikkelen en toewerken naar een opleiding, leerwerkplek of baan.

Waarom financieren we dit?

Voor een deel van de jongeren werkt een reguliere onderwijs- of bemiddelingsroute onvoldoende. De maatregel combineert praktijk, begeleiding en een directe verbinding met werkgevers in een sector met ontwikkel- en werkmogelijkheden.

Waarom is dit aanvullend?

Geen van de partners kan zelfstandig de volledige route van werving, oriëntatie, begeleiding, scholing en plaatsing organiseren. De toegevoegde waarde zit in de gezamenlijke route en de directe verbinding met de arbeidsmarkt.

2. Buzinezzclub

Uitvoerder: Buzinezzclub, in samenwerking met gemeenten, onderwijsinstellingen en verwijzers.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Intensieve coaching, training en talentontwikkeling voor jongeren die geen onderwijs volgen, geen werk hebben of dreigen vast te lopen. De begeleiding richt zich op onderwijs, werk, ondernemerschap of een combinatie daarvan.

Waarom financieren we dit?

Een deel van de jongeren profiteert onvoldoende van reguliere gemeentelijke of onderwijsvoorzieningen. Zij hebben meer tijd en persoonlijke begeleiding nodig voordat een duurzame vervolgstap haalbaar is.

Waarom is dit aanvullend?

De intensiteit en combinatie van persoonlijke en professionele ontwikkeling gaan verder dan reguliere begeleiding. De maatregel moet wel aantoonbaar aansluiten op bestaande gemeentelijke en regionale routes en mag daar niet los naast blijven staan.

3. Doorstroomtafels V(S)O-MBO

Uitvoerder: vso, mbo, gemeenten en andere betrokken partners.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Gezamenlijke bespreking en begeleiding van jongeren voor wie de overgang naar het mbo niet vanzelfsprekend is. Naast casuïstiek worden ook structurele knelpunten bij toelating, ondersteuning en overdracht aangepakt.

Waarom financieren we dit?

De overgang van vso naar mbo raakt meerdere instellingen. Zonder gezamenlijke afweging bestaat het risico dat jongeren te laat, verkeerd of zonder passende ondersteuning instromen.

Waarom is dit aanvullend?

De maatregel voegt een gezamenlijke werkwijze toe die geen van de instellingen afzonderlijk kan realiseren. De opbrengst moet niet beperkt blijven tot casusoverleg, maar leiden tot betere structurele afspraken.

4. Jong Vermogen

Uitvoerder: de uitvoerende organisatie in samenwerking met gemeenten, onderwijs en verwijzers.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Begeleiding gericht op zelfvertrouwen, vaardigheden, stabiliteit en perspectief op onderwijs of werk.

Waarom financieren we dit?

Voor sommige jongeren is een regulier traject te snel op directe plaatsing gericht. Zonder eerst te werken aan persoonlijke ontwikkeling en stabiliteit is de kans op nieuwe uitval groot.

Waarom is dit aanvullend?

De maatregel biedt extra ontwikkeltijd en intensiteit. De samenwerking met verwijzers en vervolgsorganisaties moet zorgen dat de begeleiding leidt tot een concrete, passende vervolgstap.

5. New LIFE

Uitvoerder: Lentiz, samen met onderwijs- en ondersteuningspartners.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Een intensieve onderwijs- en ondersteuningsomgeving voor mbo-studenten met complexe en gestapelde problematiek. Onderwijs en ondersteuning worden in één voorziening gecombineerd.

Waarom financieren we dit?

Deze jongeren hebben meer nodig dan de reguliere ondersteuningsstructuur van het mbo of Klas als Werkplaats kan bieden. Zonder intensievere omgeving is behoud in of terugkeer naar onderwijs niet realistisch.

Waarom is dit aanvullend?

De maatregel bundelt onderwijs en specialistische ondersteuning rond een kleine, zwaar belaste doelgroep. De afbakening met reguliere mbo-ondersteuning moet helder blijven.

6. START

Uitvoerder: de uitvoerende organisatie in samenwerking met verwijzers en vervolgpartners.

Looptijd: 4 jaar

Wat financieren we?

Een intensief programma voor jongeren met multiproblematiek waarin diagnose, zelfinzicht, motivatie en stabilisatie centraal staan. Het resultaat is een onderbouwd profiel en advies voor een passende vervolgstap.

Waarom financieren we dit?

Deze jongeren zijn vaak al meerdere keren uitgevallen. Directe plaatsing in opnieuw een traject vergroot het risico op herhaling. Eerst moet duidelijk worden wat nodig, haalbaar en passend is.

Waarom is dit aanvullend?

De multidisciplinaire analyse en stabilisatie gaan verder dan een reguliere intake. De meerwaarde moet zichtbaar worden in de kwaliteit en duurzaamheid van de vervolgstappen.

7. Talenthub

Uitvoerder: onderwijsinstellingen, gemeenten, werkgevers en maatschappelijke partners.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Een tijdelijke, schooloverstijgende omgeving waarin jongeren kunnen stabiliseren, zich heroriënteren en toewerken naar onderwijs, werk of passende ondersteuning.

Waarom financieren we dit?

Een noodzakelijke pauze of heroriëntatie leidt nu te gemakkelijk tot definitieve uitval. De Talenthub biedt een tussenruimte zonder de jongere los te laten.

Waarom is dit aanvullend?

Geen enkele school of gemeente kan deze regionale tussenvoorziening alleen organiseren. De maatregel moet aantoonbaar aansluiten op de reguliere routes vóór en na de Talenthub.

8. Toekomstcoach

Uitvoerder: de uitvoerende partners rond praktijkonderwijs en vso.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Langdurige begeleiding van jongeren uit praktijkonderwijs en vso bij de overgang naar werk, vervolgonderwijs of een andere passende participatieplek. De coach ondersteunt ook bij belemmeringen op andere leefgebieden.

Waarom financieren we dit?

De overgang uit PrO en vso stopt niet bij het verlaten van school. Juist in de eerste periode daarna kunnen werk, ondersteuning en dagelijkse stabiliteit opnieuw wegvallen.

Waarom is dit aanvullend?

De coach overbruggt de grens tussen school en arbeidsmarkt en verbindt school, gemeente, werkgever en het netwerk van de jongere. Deze continuïteit gaat verder dan een reguliere overdracht of nazorg.

9. Ontwikkelregisseur MBO & W&I

Uitvoerder: een regionaal ontwikkelregisseur, samen met mbo-instellingen en de afdelingen Werk & Inkomen.

Looptijd: 2 jaar

Wat financieren we?

Het ontwikkelen van casuïstiektafels, werkprocessen en regionale afspraken over overdracht, privacy, monitoring en samenwerking tussen mbo en Werk & Inkomen.

Waarom financieren we dit?

De samenwerking tussen meerdere mbo-instellingen en gemeenten ontstaat niet vanzelf. Verschillen in werkwijze en verantwoordelijkheden maken de route voor jongeren onnodig ingewikkeld.

Waarom is dit aanvullend?

Geen afzonderlijke instelling of gemeente is verantwoordelijk voor de regionale infrastructuur. De ontwikkelregisseur heeft daarom een tijdelijke aanjaagfunctie en moet zorgen dat de werkwijze daarna door de partners kan worden overgenomen.

10. Ontwikkelregisseur VSO-MBO

Uitvoerder: een regionaal ontwikkelregisseur, samen met vso, mbo, gemeenten en andere partners.

Looptijd: 2 jaar

Een gezamenlijke analyse van knelpunten bij de overgang van vso naar mbo en de ontwikkeling van voorstellen voor betere aansluiting, ondersteuning en maatwerk.

Waarom financieren we dit?

De overgang raakt meerdere instellingen, terwijl geen enkele partner verantwoordelijk is voor het regionale geheel. Daardoor blijven terugkerende knelpunten te gemakkelijk per casus opgelost.

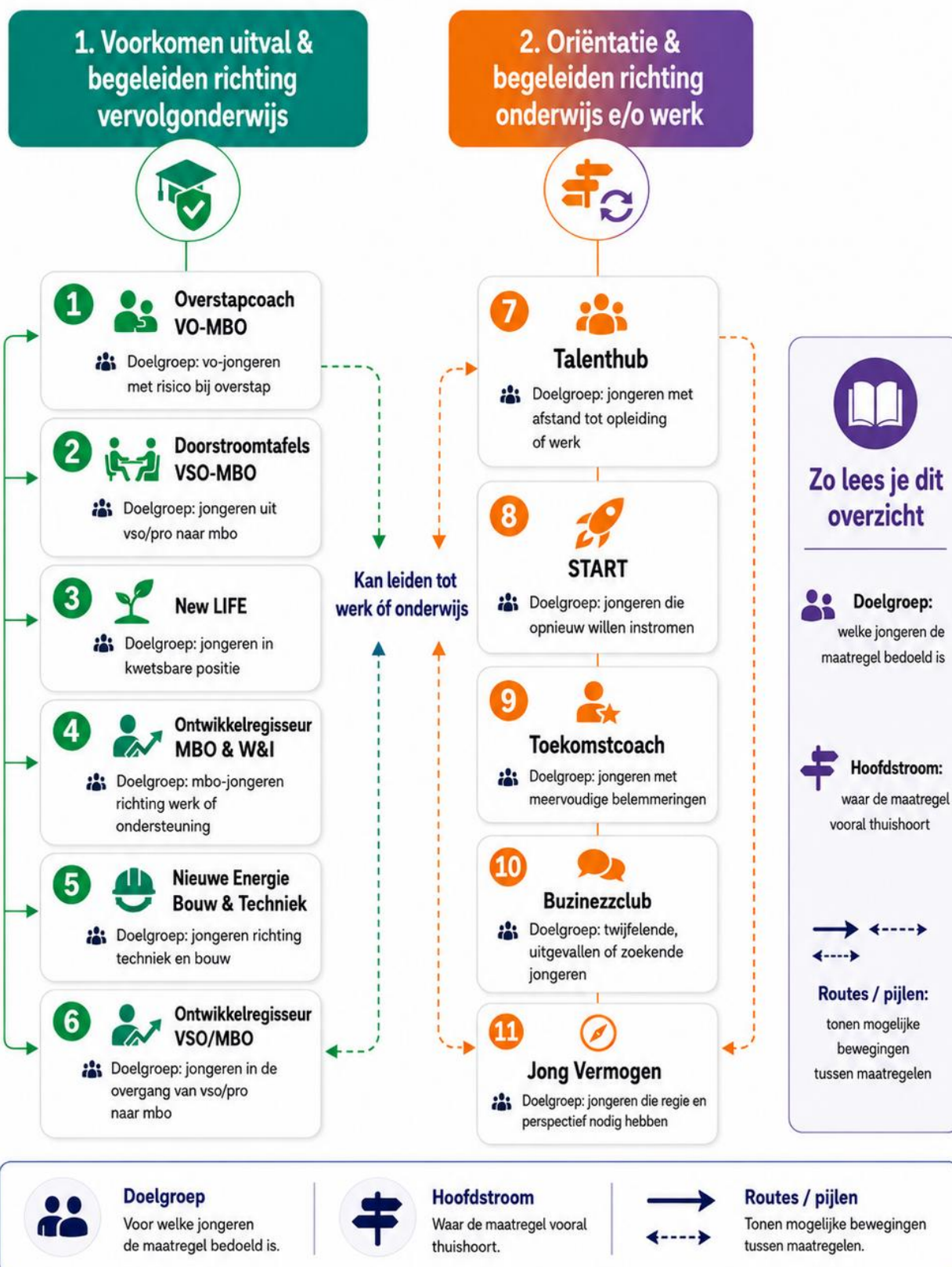
Waarom is dit aanvullend?

De ontwikkelregisseur organiseert de regionale analyse en ontwikkeling. De opdracht is pas geslaagd als verbeteringen worden belegd en geborgd bij de partijen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

Programma VSV/JWG Rijnmond

Hoe de maatregelen zich tot elkaar verhouden

Indicatief overzicht naar doelgroep, hoofdstroom en richting van de bewegingen

12. Van toekenning naar uitvoering

Voor de samenwerkingsmaatregelen zijn in 2026 startgesprekken gevoerd. De uitvoerders hebben vooraf een formulier ingevuld waarin de oorspronkelijke aanvraag verder is geconcretiseerd. Het programmateam heeft daarna niet alleen besproken wat de maatregel wil doen, maar vooral of de uitvoering scherp genoeg is ingericht. De hoofdvraag in die gesprekken was steeds: is de maatregel uitvoerbaar, afgebakend, bestuurbaar en meetbaar? Daarbij is onder meer gekeken naar:

- De precieze doelgroep en selectiecriteria.
- De aanmeldroute en regionale toegankelijkheid.
- De rol en verantwoordelijkheid van iedere partner.
- Het beoogde bereik en de uitvoeringscapaciteit.
- Resultaten, indicatoren en gegevensverzameling.
- Jongerenparticipatie.
- Risico's, randvoorwaarden en afhankelijkheden.
- Borging en mogelijke vervolgfianciering.

Na ieder gesprek is een verslag met acties en vervolgafspraken opgesteld en aan de betrokken partijen toegestuurd. Daarmee is de aanvraag niet opnieuw overgedaan, maar wel vertaald naar afspraken waarop tijdens de uitvoering kan worden gestuurd.

Wat blijft het programmateam volgen?

Tijdens de uitvoering beoordelen we in ieder geval:

- Of de beoogde doelgroep daadwerkelijk wordt bereikt.
- Of de maatregel wordt uitgevoerd zoals afgesproken.
- Of de samenwerking meer is dan alleen overleg.
- Of resultaten aannemelijk en meetbaar zijn.
- Of kosten en inzet in verhouding staan tot bereik en resultaat.
- Of bijsturing nodig is.
- Welke onderdelen na afloop moeten worden geborgd, aangepast of beëindigd.

De evaluatie- en monitoringsgesprekken zijn daarmee sturingsgesprekken. Zij moeten voorkomen dat een maatregel vier of zelfs twee jaar doorgaat zonder dat tijdig wordt ingegrepen wanneer bereik, uitvoering of samenwerking achterblijven.

Ketenpartnermaatregelen volgen een eigen start

Voor de ketenpartnermaatregelen zijn nog geen gezamenlijke startgesprekken gevoerd. De nadere uitwerking, afbakening en afspraken over monitoring worden met de betreffende ketenpartners gemaakt. Daarbij geldt dezelfde toets: de programmamiddelen financieren alleen de aantoonbare plus boven op de reguliere taak. De ontwikkelregisseur ongediplomeerde doorstroom vo-mbo en ISK-mbo startte in augustus 2026; bij deze tijdelijke opdracht leggen we vanaf het begin tussenproducten, eigenaarschap en overdracht na augustus 2028 vast.

13. Regionale samenwerkingsafspraken

Waarom regionale afspraken nodig zijn

De Wet van school naar duurzaam werk legt verantwoordelijkheden neer bij scholen, doorstroompunten en gemeenten. Die verantwoordelijkheden zijn verschillend en moeten herkenbaar blijven. Juist op de grens tussen die verantwoordelijkheden ontstaan echter risico's: bij dreigende uitval, een overstap naar een andere opleiding, uitstroom uit school, verlies van werk of het einde van aanvullende loopbaanbegeleiding.

In Rijnmond komt daar een extra complicatie bij. Veel jongeren wonen, studeren en werken over gemeente-, subregio- en regiogrenzen heen. De organisatie die een jongere begeleidt, is daarom niet vanzelfsprekend dezelfde partij die formeel verantwoordelijk is. Zonder duidelijke werkafspraken kan een jongere te laat worden overgedragen, door meerdere organisaties tegelijk worden benaderd of juist helemaal uit beeld raken.

De regionale afspraken moeten dat voorkomen. Niet de inrichting van de organisaties, maar de reis van de jongere is het uitgangspunt. De afspraken maken concreet wie handelt, wanneer afstemming nodig is en op welk moment de regie overgaat.

Zeven afsprakenreeksen

De regio werkt zeven afsprakenreeksen uit:

1. PrO/VSO en Doorstroompunt.
2. PrO/VSO en Werk & Inkomen.
3. Doorstroompunt en Werk & Inkomen.
4. PrO en mbo.
5. VSO en mbo.
6. Mbo en Werk & Inkomen.
7. Mbo en Doorstroompunt.

In dit het hoofdprogramma beschrijven we de bedoeling en de hoofdlijnen. De volledige uitvoeringsafspraken zijn digitaal beschikbaar, zodat professionals altijd met de meest actuele versie werken.

Wat deze afspraken wel en niet zijn

De afspraken zijn geen vrijblijvende intentieverklaringen. Zij moeten professionals direct helpen in de uitvoering. Per praktijksituatie wordt zichtbaar wat moet gebeuren en wie verantwoordelijk is.

De afspraken:

- Maken duidelijk welke signalen aanleiding geven om te handelen;
- Beschrijven welke informatie minimaal nodig is bij een melding of overdracht;
- Leggen vast wanneer een partner adviseert, meewerkt of de regie overneemt;
- Voorkomen dat jongeren onnodig opnieuw hun verhaal moeten vertellen;
- Bieden een route voor situaties waarin partijen verschillend naar hun verantwoordelijkheid kijken.

De afspraken nemen geen wettelijke taken over en maken van de regio geen nieuwe uitvoeringsorganisatie. Iedere partner blijft verantwoordelijk voor de eigen taak. De meerwaarde zit in de aansluiting tussen die taken.

Hoofdlijnen per afsprakenreeks

PrO/VSO en Doorstroompunt

Deze afspraken richten zich op jongeren die dreigen uit te vallen, uit beeld raken of na afloop van de aanvullende loopbaanbegeleiding nog ondersteuning nodig hebben. PrO of VSO houdt de regie zolang de jongere op school zit of de wettelijke begeleiding nog loopt. Het doorstroompunt kan eerder adviseren en neemt de regie over na een afgesproken, bij voorkeur warme overdracht.

PrO/VSO en Werk & Inkomen

Deze afspraken gaan over jongeren voor wie de overgang naar werk niet vanzelfsprekend is. Zij maken duidelijk wanneer de school zelf begeleidt, wanneer gemeentelijke instrumenten nodig zijn en hoe kennis over de jongere wordt overgedragen zonder opnieuw te beginnen.

Doorstroompunt en Werk & Inkomen

Beide partijen werken deels met dezelfde jongeren, maar vanuit een andere wettelijke taak. De afspraken voorkomen dubbel werk en onduidelijkheid over de route. De kern is een gezamenlijke afweging: ligt de nadruk op terugkeer naar onderwijs, op werk, op een combinatie daarvan of op een andere vorm van participatie, en wie voert dan de regie?

PrO en mbo

PrO- en mbo-instellingen in Rijnmond werken toe naar een structurele regionale samenwerking rond de overstap naar het mbo. Gezamenlijke afspraken over afweging, warme overdracht en ondersteuning moeten ervoor zorgen dat jongeren op de juiste plek terechtkomen en tijdig de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben.

VSO en mbo

De overgang van VSO naar mbo is kwetsbaar door verschillen in schaal, structuur en begeleiding. De afspraken beschrijven de voorbereiding, informatieoverdracht, warme overdracht en ondersteuning in de eerste periode. Ook wordt duidelijk wat gebeurt als de gekozen route toch niet haalbaar blijkt.

Mbo en Werk & Inkomen

Deze afspraken verbinden aanvullende loopbaanbegeleiding vanuit het mbo met de instrumenten van gemeenten. Zij gaan over tijdige selectie, preventieve betrokkenheid, overdracht, terugkoppeling en het behoud van werk. De inzet moet elkaar aanvullen en niet naast elkaar blijven bestaan.

Mbo en Doorstroompunt

Deze afspraken beschrijven het samenspel bij verzuim, dreigende uitval, uitschrijving en de periode na aanvullende loopbaanbegeleiding. Het mbo houdt de regie zolang de student staat ingeschreven. Het doorstroompunt kan adviserend worden betrokken en neemt de regie na uitschrijving over.

Eén vaste structuur

Alle afsprakenreeksen worden volgens dezelfde logica opgebouwd. Per situatie beantwoorden we vijf vragen:

1. Wat is de situatie van de jongere?

2. Wat signaleert de professional?
3. Wat moet in de praktijk gebeuren?
4. Met wie moet worden afgestemd?
5. Wie heeft de regie?

Deze structuur dwingt tot duidelijkheid. Zij voorkomt formuleringen als “partijen stemmen af” zonder dat iemand weet wie het initiatief neemt, welke informatie nodig is of wanneer de verantwoordelijkheid daadwerkelijk overgaat.

Warme overdracht is meer dan een melding

Een digitale melding kan noodzakelijk zijn, maar is niet altijd voldoende. Zeker bij jongeren met een complexe ondersteuningsbehoefte moet de ontvangende professional weten wat al is geprobeerd, wat wel en niet werkte en wat de jongere zelf nodig heeft.

Daarom is een warme overdracht het uitgangspunt wanneer de begeleiding daadwerkelijk overgaat naar een andere organisatie of wanneer de vervolgstap onzeker is. Bij voorkeur gebeurt dit in een gesprek met de jongere, de overdragende professional en de ontvangende professional. Daarbij wordt expliciet afgesproken wie vanaf welk moment aanspreekpunt en regiehouder is.

Gegevens worden alleen gedeeld voor zover dat noodzakelijk en wettelijk toegestaan is. Een warme overdracht is geen vrijbrief om volledige dossiers over te dragen.

Van tekst naar bruikbaar instrument

Een lange procesbeschrijving helpt een professional niet op het moment dat snel een beslissing nodig is. Daarom krijgt iedere afsprakenreeks een visuele beslisboom en een uitvoeringsoverzicht volgens een vaste tabelstructuur. Iedere reeks krijgt een herkenbare eigen kleur.

Alle afspraken worden digitaal ter beschikking gesteld voor alle belanghebbenden in de regio Rijnmond.

Evaluatie en beheer

De afspraken zijn niet klaar op het moment dat zij zijn vastgesteld. We moeten volgen of zij in de praktijk werken. Daarbij kijken we niet alleen of professionals de afgesproken stappen zetten, maar vooral of jongeren sneller en beter worden geholpen.

De ketencoördinatoren in het programmateam organiseren de evaluatie en het versiebeheer. Zij halen ervaringen op bij professionals en jongeren, bespreken terugkerende knelpunten en zorgen dat wijzigingen naar de achterban worden gecommuniceerd. Knelpunten worden eerst zo dicht mogelijk bij de uitvoering opgelost. Als dat niet lukt, worden zij via de betreffende ketencoördinator in het programmateam gebracht.

14. Governance van het regionale programma

De governance geldt voor het hele programma

De governance is niet alleen ingericht voor de regionale samenwerkingsafspraken. Zij geldt voor het volledige programma: de ketenpartnermaatregelen, de samenwerkingsmaatregelen, de ontwikkelopdrachten, de financiële sturing, de monitoring en evaluatie, de jongerenparticipatie en de regionale afspraken.

De governance moet drie dingen tegelijk doen: bestuurlijke verantwoordelijkheid organiseren, dagelijkse programmasturing mogelijk maken en signalen uit de uitvoering tijdig terugbrengen naar de plek waar besluiten worden genomen. Een structuur die alleen overleg organiseert, maar geen duidelijke verantwoordelijkheid of terugkoppeling kent, is voor dit programma onvoldoende.

Drie niveaus, ieder met een eigen functie

De governance kent drie niveaus:

1. De bestuurlijke laag, waar koers, kaders en formele besluiten worden vastgesteld;
2. De governancelaag, waar programma, strategie, voortgang en samenhang worden besproken;
3. De uitvoeringslaag, waar maatregelen, afspraken en ontwikkelopdrachten worden uitgevoerd en waar signalen ontstaan.

Deze niveaus zijn verbonden, maar niet uitwisselbaar. Het programmateam kan geen bestuurlijke besluiten vervangen. Bestuurders moeten op hun beurt niet op de stoel van de uitvoering gaan zitten. Goede governance betekent dat informatie tijdig omhoogkomt en besluiten duidelijk teruggaan naar de uitvoering.

Bestuurlijke laag

Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur vormen de bestuurlijke laag van het programma. Zij stellen de koers en kaders vast en nemen de besluiten waarvoor bestuurlijk mandaat nodig is. Rotterdam vervult de rol van contactgemeente en Albeda de rol van contactschool.

Voor onderwerpen die de arbeidsmarktregio en Werk & Inkomen raken, is er een nauwe verbinding met Rotterdam als centrumgemeente van de arbeidsmarktregio. Dat verandert niets aan de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten, onderwijsinstellingen en doorstroompunten.

Het programmateam: de dagelijkse kern

Het programmateam bestaat uit:

- De programmamanager;
- De programmasecretaris;
- De mbo-coördinator;
- De doorstroompuntcoördinator;

- De coördinator Pro/VSO;
- De coördinator Werk & Inkomen.

De vier ketencoördinatoren vertegenwoordigen hun volledige achterban in de regio. Zij zitten dus niet namens één instelling of gemeente aan tafel. Zij halen signalen op, verbinden organisaties binnen hun keten en zorgen voor terugkoppeling naar de achterban.

Het programmateam bewaakt de dagelijkse samenhang van het programma. Het team volgt de maatregelen, bespreekt voortgang, resultaten, financiën en risico's, begeleidt ontwikkelopdrachten, beheert de regionale afspraken en bereidt voorstellen voor bijsturing en besluitvorming voor. Daarbij geldt een duidelijke grens: het programmateam stuurt het programma, maar neemt niet de wettelijke verantwoordelijkheid van de afzonderlijke partners over.

Stuurgroep en regiegroep

De stuurgroep bestaat uit ambtelijke en strategische vertegenwoordigers van de betrokken partners. In de stuurgroep zitten geen bestuurders. De leden kijken vanuit hun organisatie en positie naar de koers, uitvoerbaarheid, risico's en benodigde besluitvorming.

De regiegroep is geen afzonderlijk samengesteld orgaan naast het programmateam en de stuurgroep. De regiegroep bestaat uit de leden van het programmateam en de leden van de stuurgroep samen.

Tijdens de regiegroepoverleggen brengen de programmateamleden verslag uit aan de leden van de stuurgroep. Zij bespreken de voortgang van het programma, resultaten, knelpunten, financiën en voorstellen voor bijsturing. Hierdoor ontstaat één gezamenlijk beeld voordat onderwerpen zo nodig bestuurlijk worden voorgelegd. De regiegroep is daarmee de centrale plek voor samenhang en voorbereiding, maar niet de plek waar formele bestuurlijke besluiten worden genomen.

Uitvoering en terugkoppeling

De uitvoeringslaag bestaat uit de organisaties en professionals die de maatregelen, samenwerkingsafspraken en ontwikkelopdrachten uitvoeren. Daar wordt zichtbaar of een maatregel de juiste jongeren bereikt, of afspraken werkbaar zijn en waar verantwoordelijkheden in de praktijk botsen.

Signalen uit de uitvoering moeten niet blijven hangen in afzonderlijke overleggen. Zij worden via uitvoerders, lokale coördinatoren en ketencoördinatoren teruggebracht naar het programmateam en, waar nodig, naar de regiegroep. Andersom moeten besluiten en aanpassingen duidelijk worden teruggekoppeld naar de uitvoering.

Escalatie en besluitvorming

Niet ieder uitvoeringsprobleem hoeft bestuurlijk te worden gemaakt. De hoofdregel is dat een knelpunt zo dicht mogelijk bij de uitvoering wordt opgelost. De escalatielijn is:

- De betrokken professionals bespreken het knelpunt onderling.

- Lokale of instellingscoördinatoren worden betrokken.
- De relevante ketencoördinator brengt het onderwerp zo nodig in het programmateam.
- Het programmateam beoordeelt of programmatische bijsturing of bespreking in de regiegroep nodig is.
- Als formele besluitvorming nodig is, wordt het onderwerp voorgelegd aan het bevoegde bestuur.

Deze lijn voorkomt onnodige bestuurlijke drukte, maar maakt ook duidelijk wat er gebeurt als partners er onderling niet uitkomen.

Monitoring en jongerenparticipatie binnen de governance

Monitoring, resultaten en jongerenparticipatie worden afzonderlijk in het programma uitgewerkt. Zij vallen wel onder dezelfde governance. Dat betekent dat signalen en resultaten niet alleen worden verzameld, maar ook onderdeel zijn van de gesprekken in het programmateam, de regiegroep en waar nodig de bestuurlijke besluitvorming.

Voor jongerenparticipatie geldt hetzelfde. Jongeren worden niet alleen betrokken bij afzonderlijke activiteiten. Hun inbreng moet zichtbaar terugkomen in de ontwikkeling, beoordeling en verbetering van het programma. De governance moet borgen dat duidelijk is wat met die inbreng is gedaan.

15. Samenhang zonder vermenging

De maatregelen beschrijven wat we aanvullend financieren. De regionale samenwerkingsafspraken beschrijven hoe ketenpartners rond jongeren handelen. Monitoring en evaluatie laten zien wat de inzet oplevert. De governance bepaalt wie stuurt, bespreekt en besluit.

Deze onderdelen horen bij elkaar, maar hebben ieder een eigen functie. Juist door dat onderscheid scherp te houden, voorkomen we dat verantwoordelijkheden vervagen. Het programma voegt regionale samenhang toe, zonder de wettelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheid van afzonderlijke partners over te nemen.

16. Jongerenparticipatie

Jongerenparticipatie is alleen van waarde als de inbreng van jongeren zichtbaar doorwerkt in keuzes, uitvoering en verbetering. We vragen jongeren dus niet om mee te denken omdat dat netjes staat in het programma. Hun ervaringen moeten leiden tot een concreet vervolg.

Jongeren kunnen als geen ander aangeven waar zij vastlopen, welke begeleiding helpt en waar overdrachten tussen organisaties misgaan. Die kennis hebben we nodig om maatregelen en regionale afspraken te verbeteren.

Geen symbolische participatie

We maken bij belangrijke keuzes zichtbaar:

- Welke jongeren zijn betrokken en op welke manier.
- Welke punten zij hebben meegegeven.
- Wat met hun advies is gedaan.
- Welke punten niet zijn overgenomen en waarom niet.

Zo is controleerbaar of jongeren daadwerkelijk invloed hebben gehad. Als hun inbreng nergens toe leidt, spreken we niet van betekenisvolle participatie.

Verschillende vormen van betrokkenheid

Niet iedere vraag vraagt om dezelfde vorm van betrokkenheid. We onderscheiden vier niveaus:

Luisteren	Jongeren delen hun ervaringen met onderwijs, begeleiding, werk en overdracht.
Meedenken	Jongeren adviseren over maatregelen, communicatie en uitvoeringskeuzes.
Meewerken	Jongeren werken mee aan bijeenkomsten, evaluaties, onderzoek en hulpmiddelen.
Meebeslissen	Bij passende onderwerpen krijgen jongeren aantoonbare invloed op de uiteindelijke keuze.

We kiezen per onderwerp bewust welk niveau passend is. Niet iedere jongere hoeft mee te beslissen, maar we moeten wel vooraf duidelijk zijn over de ruimte voor invloed.

Ook jongeren bereiken die niet vanzelf aansluiten

De jongeren die gemakkelijk aansluiten bij een panel of bijeenkomst vertegenwoordigen niet automatisch de hele doelgroep. Juist jongeren die zijn uitgevallen, geen werk hebben, weinig vertrouwen hebben in instanties of te maken hebben met complexe problematiek, zijn moeilijker te bereiken. Hun ervaringen zijn voor dit programma juist onmisbaar.

Daarom zoeken we jongeren op via scholen, doorstroompunten, jongerenloketten, Werk & Inkomen, uitvoerders van maatregelen, jongerenwerk en maatschappelijke organisaties. Niet de jongere moet zich aanpassen aan onze overlegvorm; wij moeten een vorm kiezen die deelname mogelijk maakt.

Jongerenparticipatie bij maatregelen en regionale afspraken

Bij maatregelen vragen we of de aanpak toegankelijk is, of de begeleiding aansluit en of de jongere daadwerkelijk verder komt. Bij de regionale afspraken kijken we vooral naar de kwaliteit van de overdracht en de duidelijkheid van de regie.

Daarbij stellen we concrete vragen:

- Moest de jongere het verhaal opnieuw vertellen?
- Was duidelijk wie het aanspreekpunt was?
- Was de overdracht warm en tijdig?
- Bleef ondersteuning beschikbaar tijdens de overgang?
- Sloot de gekozen route aan bij wat de jongere nodig had?

Deze ervaringen staan niet naast de cijfers, maar zijn nodig om die cijfers te kunnen duiden. Een goede uitkomst op papier kan voor een jongere in de praktijk nog steeds een slechte route zijn.

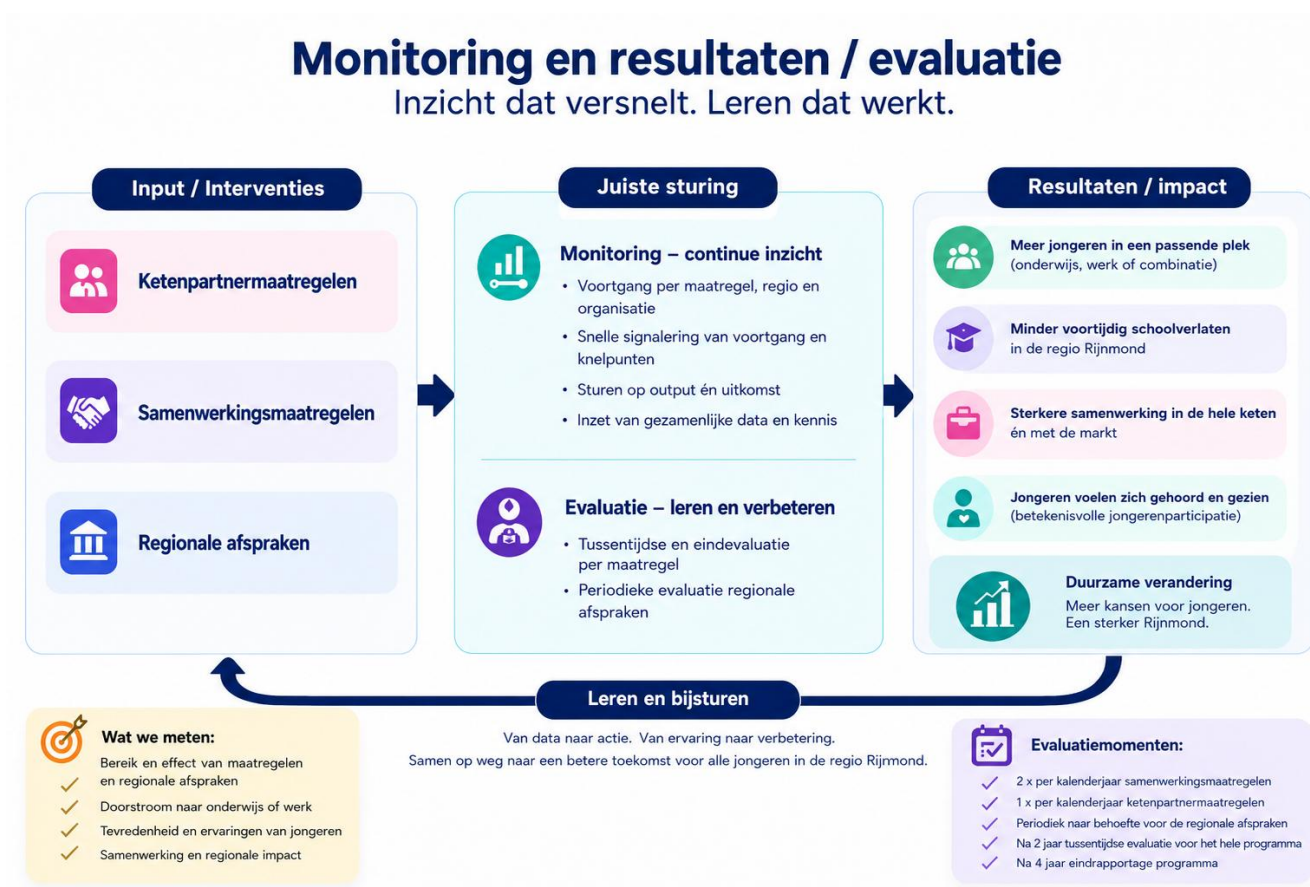
17. Monitoring: weten wat er gebeurt

Monitoring is geen doel op zichzelf

We verzamelen alleen informatie waarmee we kunnen sturen. Iedere indicator moet daarom verbonden zijn aan een mogelijke beslissing: doorgaan, bijstellen, opschalen, borgen of stoppen.

- Bereiken we de jongeren voor wie de inzet bedoeld is?
- Worden de activiteiten uitgevoerd zoals afgesproken?
- Blijven jongeren in beeld?
- Leidt de inzet tot een passende vervolgstap?
- Waar loopt de uitvoering vast en is bijsturing nodig?

Monitoring moet leiden tot handelen. Gegevens waar geen besluit of gesprek uit volgt, voegen weinig toe.

Wat we volgen

We volgen de voortgang op drie niveaus, omdat niet iedere vraag op hetzelfde schaalniveau kan worden beantwoord.

Maatregelniveau

Per maatregel volgen we bereik, doelgroep, uitvoering, voortgang, uitstroom, uitval, ervaringen van jongeren en professionals, inzet van middelen en noodzakelijke bijsturing. De indicatoren verschillen

per maatregel. Een overstapcoach vraagt andere informatie dan een maatregel gericht op werk of samenwerking. We kiezen dus geen standaardset alleen omdat die eenvoudig te rapporteren is.

Niveau van de regionale samenwerkingsafspraken

Bij de regionale afspraken volgen we of de afgesproken werkwijze in de praktijk wordt gebruikt en werkt. We kijken naar meldingen, overdrachtsroutes, warme overdrachten, duidelijkheid over regie, bereikbaarheid van professionals, regionale verschillen en ervaringen van jongeren. Daarmee wordt zichtbaar waar afspraken helder zijn en waar zij opnieuw moeten worden aangescherpt.

Programmaniveau

Op programmaniveau beoordelen we de samenhang. De centrale vraag is niet hoeveel afzonderlijke activiteiten zijn uitgevoerd, maar of de totale inzet leidt tot minder voortijdig schoolverlaten, meer passende routes, duurzamere overgangen en sterkere samenwerking tussen ketenpartners.

Combineren van bronnen

Geen enkele databron geeft op zichzelf een volledig beeld. Daarom combineren we landelijke en regionale cijfers, registraties van scholen, doorstroompunten en gemeenten, maatregelregistraties, monitoringsgesprekken en ervaringen van jongeren en professionals.

Cijfers laten zien wat er gebeurt. Gesprekken en ervaringen helpen verklaren waarom. Zonder die combinatie bestaat het risico dat we de verkeerde conclusie trekken.

Een belangrijk nieuw initiatief hierbij is de Loopbaanmonitor MBO-studenten (LBM). Ten tijde van het opstellen van dit programma waren nog geen resultaten beschikbaar uit deze nieuwe monitor. De Loopbaanmonitor is een gezamenlijk initiatief van de MBO Raad, het ministerie van OCW en CINOP/ECBO en volgt de route van studenten vanaf uitstroom uit de onderwijsinstelling naar vervolgonderwijs, werk of een andere positie. Daarmee ontstaat meer zicht op de volledige loopbaan van mbo-studenten en niet alleen op het behalen van een diploma.

Die informatie kan helpen om maatregelen gericht in te richten en beter te beoordelen waar aanvullende regionale inzet nodig is. De monitor kan bijvoorbeeld zichtbaar maken of uitval uit een opleiding leidt tot een kwetsbare positie, of dat jongeren overstappen, gaan werken of later opnieuw onderwijs volgen.

Het Ministerie van OCW stelt de Loopbaanmonitor beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's en doorstroompunten. Dit dashboard maakt het mogelijk om uitkomsten op regionaal niveau te bekijken en biedt daarmee een nieuwe informatiebron voor de gezamenlijke opgaven in de regio.

De beschikbaarheid van regionale gegevens betekent niet dat samenwerking tussen mbo-instellingen en het regionaal programma minder belangrijk wordt. Juist de gezamenlijke duiding van de cijfers is nodig om te begrijpen wat er achter ontwikkelingen zit en welke consequenties deze hebben voor de regionale aanpak.

De Loopbaanmonitor vervangt bestaande regionale gegevensbronnen niet. De meerwaarde zit juist in de combinatie met informatie van DUO, CBS, doorstroompunten, gemeenten, maatregelen en jongeren zelf. Geen enkele bron geeft afzonderlijk een volledig beeld.

Voor de toekomst biedt het openbare regiodashboard daarmee een belangrijke aanvullende basis om ontwikkelingen in de regio gezamenlijk te volgen, te duiden en waar nodig de regionale inzet bij te stellen.

Sturen op output én uitkomst

Output laat zien wat is uitgevoerd, bijvoorbeeld het aantal bereikte jongeren, gesprekken, overdrachten en gestarte trajecten. Uitkomst laat zien wat die inzet heeft opgeleverd, bijvoorbeeld een passende overstap, terugkeer naar onderwijs, instroom in werk of behoud van werk.

Veel activiteit is nog geen resultaat. Een maatregel kan veel jongeren bereiken en toch weinig duurzaam effect hebben. Daarom sturen we op output én uitkomst.

18. Evaluatie: leren, beoordelen en bijsturen

Een lerende aanpak, maar niet vrijblijvend

We willen leren, maar niet vrijblijvend. Een maatregel loopt niet automatisch door omdat deze eenmaal is gestart of omdat betrokkenen positief zijn.

Evaluatie moet leiden tot een inhoudelijk oordeel: werkt de aanpak, voor wie, tegen welke kosten en onder welke voorwaarden? Is de maatregel uitvoerbaar, bestuurbaar en te borgen? Werkt zij niet of onvoldoende, dan sturen we bij of stoppen we. Werkt zij wel, dan moet tijdig duidelijk zijn wie de inzet voortzet en financiert.

Evaluatie van de maatregelen

Voor de samenwerkingsmaatregelen voert het programmateam twee keer per kalenderjaar een evaluatie- en monitoringsgesprek. Voor de ketenpartnermaatregelen gebeurt dit één keer per kalenderjaar.

Dat verschil is bewust. De meeste samenwerkingsmaatregelen zijn voor twee jaar toegekend en vragen daarom intensievere begeleiding en tijdige besluitvorming over vervolg. De ketenpartnermaatregelen vormen een stabielere kern, maar ook daar blijven aanvullende waarde, resultaat en uitvoerbaarheid onderwerp van gesprek.

Evaluatie van de regionale afspraken

De regionale afspraken evalueren we periodiek en naar behoefte. We beoordelen niet alleen of de afspraken bekend zijn, maar vooral of professionals ermee kunnen werken en jongeren er iets van merken. Werkbaarheid, eenduidigheid, regie, overdracht en verschillen tussen organisaties en subregio's staan centraal.

Tussentijdse en eindevaluatie van het programma

Na twee jaar evalueren we het volledige programma tussentijds. Dan beoordelen we of de koers nog klopt, of maatregelen voldoende resultaat laten zien en of de samenhang tussen maatregelen, regionale afspraken en governance werkt.

Na vier jaar volgt de eindrapportage. Die moet niet alleen verantwoorden wat is gedaan, maar ook duidelijk maken wat moet worden voortgezet, aangepast, geborgd of beëindigd.

19. Inzet van externe expertise

Ecorys: monitoring en evaluatie

Voor het opzetten van een passende monitoring en evaluatie maken we gebruik van de expertise van Ecorys. Ecorys ondersteunt bij de monitoringssystematiek, indicatoren, evaluatieopzet en de verbinding tussen cijfers en inhoudelijke duiding.

De inzet van Ecorys heeft drie doelen:

1. De kwaliteit en onafhankelijkheid van de evaluatie versterken.
2. Voorkomen dat alleen wordt gerapporteerd over activiteiten.
3. Het programmateam ondersteunen bij leren en tijdig bijsturen.

Ecorys neemt de verantwoordelijkheid van het programma niet over. Het programmateam blijft verantwoordelijk voor dagelijkse monitoring, gesprekken met uitvoerders en de voorbereiding van besluiten. Externe expertise helpt ons om systematisch te werken en onze eigen aannames kritisch te toetsen.

UPD: procesbegeleiding bij de regionale afspraken

Voor de procesbegeleiding bij de regionale samenwerkingsafspraken maken we gebruik van de expertise van UPD. UPD heeft onze regio begeleid bij het in beeld brengen van de reis van jongeren door het onderwijssysteem en daarna richting werk en participatie.

De werkwijze begon niet bij organisaties of bestaande loketten, maar bij de situatie van de jongere. In werksessies met professionals is per overgang onderzocht waar risico's ontstaan, wie aan zet is, wanneer regie overgaat en welke overdracht nodig is.

UPD heeft verschillen in werkwijze en verwachtingen zichtbaar gemaakt en geholpen die te vertalen naar concrete processtromen en regionale afspraken. De regio blijft eigenaar van de inhoud en van de besluiten.

Externe expertise ondersteunt, de regio blijft eigenaar

Ecorys en UPD hebben verschillende rollen. Ecorys ondersteunt bij monitoring, evaluatie en leren. UPD ondersteunt bij procesanalyse en regionale afspraken. In beide gevallen geldt: externe expertise ondersteunt de regio, maar neemt de verantwoordelijkheid niet over.

20. Resultaten en verantwoording

Resultaten op verschillende niveaus

Het programma kent niet één resultaatmaat. Dat zou de verschillen tussen jongeren, maatregelen en partners tekortdoen. We beoordelen resultaten daarom op vier niveaus:

Voor de jongere	Een passende en houdbare plek in onderwijs, werk of een combinatie daarvan; minder uitval; betere begeleiding en duidelijkheid over het aanspreekpunt.
Voor de uitvoering	Eerder handelen, betere overdracht, duidelijke regie, minder dubbel werk en betere samenwerking tussen professionals.
Voor de organisaties	Meer samenhang tussen wettelijke taken, beter gebruik van expertise en instrumenten en werkbare, geborgde regionale afspraken.
Voor de regio	Minder voortijdig schoolverlaten, betere overgangen van school naar duurzaam werk en een sterker en beter bestuurbaar regionaal stelsel.

Verantwoorden én leren

Rapportages moeten bestuurders en partners antwoord geven op vijf vragen: wat is uitgevoerd, wat is bereikt, welke middelen zijn ingezet, waar zitten risico's en welke keuze is nu nodig? Verantwoording is dus niet alleen terugkijken, maar ook vooruitkijken en besluiten.

Geen succes claimen zonder onderbouwing

We zijn terughoudend met grote succesclaims. Voortijdig schoolverlaten, onderwijsdeelname en werk worden door veel factoren beïnvloed. Niet ieder resultaat kan rechtstreeks aan één maatregel of aan het programma worden toegeschreven. We maken daarom onderscheid tussen wat aantoonbaar is, wat aannemelijk is beïnvloed en wat nog niet kan worden vastgesteld. Dat is geen zwakte, maar voorwaarde voor betrouwbare sturing.

21. Van informatie naar besluitvorming

De cyclus is steeds dezelfde:

- We formuleren doelen en indicatoren.
- We verzamelen kwantitatieve en kwalitatieve informatie.
- We bespreken de voortgang met uitvoerders, jongeren en partners.
- We analyseren wat werkt en waar knelpunten ontstaan.
- We sturen maatregelen of afspraken bij.
- We besluiten over voortzetting, beëindiging of borging.
- We delen de resultaten en lessen.

Monitoring, evaluatie en jongerenparticipatie staan niet aan het einde van het programma. Zij bepalen vanaf het begin hoe we uitvoeren en sturen. Alleen zo kunnen we gericht investeren, tijdig bijstellen en onderbouwd besluiten wat Rijnmond blijvend nodig heeft.

22. Tot slot

Met dit programma ligt er voor de regio Rijnmond een stevige basis voor de komende jaren. Daar zijn we blij mee. Niet alleen omdat OCW het programma in één keer heeft goedgekeurd, maar vooral omdat we daarmee zonder vertraging konden beginnen aan de uitvoering.

Aan dit programma is door veel mensen gewerkt. Vanuit het reguliere Voortgezet Onderwijs, MBO, PrO, VSO, ISK, de gemeenten (Doorstroompunten, Werk & Inkomen), samenwerkingsverbanden VO en maatschappelijke partners is kennis ingebracht, kritisch meegedacht en soms ook stevig gediscussieerd. Dat hoort erbij. Juist omdat de belangen, verantwoordelijkheden en uitvoeringspraktijken verschillend zijn, vraagt regionale samenwerking om helderheid en soms ook om het verdragen van verschil.

We zijn er niet met een goedgekeurd programma. Papier verandert de praktijk niet vanzelf. De komende jaren moeten laten zien of maatregelen de juiste jongeren bereiken, of regionale afspraken echt werken en of partners elkaar eerder en beter weten te vinden. We zullen daarom blijven volgen, evalueren en bijsturen. Wat werkt, willen we versterken. Wat niet werkt, moeten we ook durven aanpassen of stoppen.

Tegelijkertijd is er reden voor vertrouwen. De afgelopen periode heeft laten zien dat in Rijnmond veel kennis, betrokkenheid en uitvoeringskracht aanwezig is. De uitdaging is niet om nog meer losse initiatieven te bedenken, maar om die kracht beter met elkaar te verbinden.

Dat is ook waar dit programma uiteindelijk over gaat. Niet over structuren, maatregelen of overlegtafels op zichzelf, maar over jongeren die op een kwetsbaar moment iemand nodig hebben die ziet wat er nodig is en ervoor zorgt dat de volgende stap ook echt gezet kan worden.

Namens het programmateam kijken we ernaar uit om daar de komende jaren samen verder aan te werken.

Sandhya Bachoe – Flip Erisman – Maarten Neven - Joost Rooijmans – Marina Smits – Merel Venema

Bronnen

1. LPBL (mei 2024), Regioanalyse Rijnmond - Bouwstenen voor een regionaal jongerenprogramma.
2. DUO, Dashboard kwetsbare jongeren en schooluitval: VSV, NEET en JIKP.
3. Kohnstamm Instituut, onderzoek ongediplomeerde doorstroom vo-mbo.
4. Ecorys, MKBA Overstapcoach en MKBA Klas als Werkplaats.
5. Ecorys, MKBA Overstapcoach regio Rijnmond
6. Rijksoverheid, Aanpak voortijdig schoolverlaten (vsv).
7. Rijksoverheid, Wet van school naar duurzaam werk en wijzigingen per 1 januari 2026.
8. CBS (september 2024), Risicoscores voortijdig schoolverlaten 2021 en 2022.
9. Ecorys: <https://www.ecorys.com/nl/>
10. UPD: <https://www.upd.nl/>
11. UPD - Samenwerken aan een betere toekomst voor jongeren:
<https://www.upd.nl/samenwerken-aan-een-betere-toekomst-voor-jongeren>